

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja - 2018. szeptember XXIX. évf. 9. szám - 390 Ft

DOBOGÓRA UGROTTAK

977086569300618009

4

AZ IDÉN IS A FŐVÁROSI KOSSUTH TÉR VOLT A HELYSZÍNE A HONVÉD TISZTJELÖLTEK ÜNNEPÉLYES FOGADALOMTÉTELÉNEK. ÚJDONSÁGKÉNT AZ AVATANDÓK KÖZÖTT TARTALÉKOSOK IS ÁLTAK, AKIK HADIGYAKORLÓ ÖLTÖZETBEN TETTEK ESKÜT.

14 Szolnok adott otthont a katonai ejtőernyős világbajnokságnak, amelyen a magyar válogatott bronzérmét szerzett.

24 Flying Sword 2018 néven közös brit-magyar repülőharcászati kiképzést tartottak egy héten keresztül Kecskeméten.

42 A 170 éve vívott pákozdi csatában estek át a tűzkereszteségen a frissen felállított honvédcsapatok.

**A MAGYAR HONVÉD
MAGAZIN KÖVETKEZŐ
SZÁMA
2018. OKTÓBER 12-ÉN
JELENIK MEG.**

HM ZRÍNYI
TÉRKÉPÉSZETI ÉS KOMMUNIKÁCIÓS
SZOLGÁLTATÓ KÖZHASZNÚ NONPROFIT KFT.

HADERŐ

A haza minden előtt 4

NAGYVILÁG

Radar 10

Missziós hírek 12

SEREGSZEMLE

Dobogóra ugrottak 14

Augusztusban történt 20

Repülő kardok 24

Célra tartsi! 28

HADITECHNIKA

Védett nagyvadak 30

Az örökifjú 34

HÁTORSZÁG

Garantált népszerűség 38

Honvédség született 42

A vereség küszöbén 48

Csudáknak éve 54

Közérdekű 60

**A Honvédelmi
Minisztérium magazinja
XXIX. évfolyam 2018. 9. szám**

Kiadja a HM ZRÍNYI Térképészeti
és Kommunikációs Szolgáltató
Közhasznú Nonprofit
Korlátolt Felelősségű Társaság.

Felelős kiadó:

Benkóczy Zoltán
ügyvezető

Nyomtatás:

A kft. saját nyomdájában

Felelős vezető:

A kft. ügyvezetője

Szerkesztőség: 1087 Budapest,
Kerepesi út 29/B Postacím: 1440
Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5305,
HM: 27-913 fax: 314-2432
E-mail: magyarhonved@armedia.hu
facebook.com/MagyarHonved

Főszerkesztő:

Feith László

Szerkesztő – újságíró:

Trautmann Balázs

Tervezőszerkesztő:

Gábor Mariann

Olvasószerkesztő:

Győri László

Korrektor – hírszerkesztő:

Sinka István

Régió-tudósítók:

Galambos Sándor, Kálmánfi Gábor

Fotóriporterek: Dévényi Veronika,
Rácz Tünde, Tischler Zoltán, Tóth László

E havi magazinunkat

Feith László **szerkesztette**

Borítófotó: Dévényi Veronika

ISSN: 0865-6932

Lapunk az Európai Katonai Sajtószövetség
(European Military Press Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta
Rt. Hírlapüzletága (1089 Bp. VIII.,
Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi
postán, kézbesítőknél, e-mailben:
hirlapelofizetes@posta.hu,
faxon: 303-3440.

További információ:

06-80-444-444

54 Egy kis múzeumi és levéltári
gyűjtemény tulajdonosa
is lesz az, aki megvásárolja
a Csudáknak éve című könyvet.

MAGYAR HONVÉD

Esküt tettek a honvédtisztek

A HAZA MINDEN ELŐTT

A SZOKÁSOKNAK MEGFELELŐEN AZ AUGUSZTUS 20-I ÁLLAMI ÜNNEPSÉG KERETÉN BELÜL, A PARLAMENT ÉPÜLETE ELŐTTI KOSSUTH TÉREN KERÜLT SOR A TISZTAVATÁSRA, AMELYEN A NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEMEN VÉGZETEK MELLETT MOST ELŐSZÖR TARTALÉKOSOK IS FELSORAKOZTAK, S ESKÜT TETTEREK ARRA, HOGY KATONAKÉNT A HAZÁT AZ ÉLETÜK ÁRÁN IS MEGVÉDIK.

A Kossuth téren 172 honvéd tiszteljelt sorakozott fel. Újdonságként ezúttal tartalékosok is álltak az avatandók között. Ők hadigyakorló öltözetben tettek esküt, s a Nemzeti Közszerológati Egyetemen végzetekkel ellentétben nem kard, hanem a cseh licenc alapján hazánkban gyártott Bren CZ 805 típusú gépkarabély volt náluk.

Idén egyébként számos évfordulót ünnepehetünk a magyarországi tisztképzéshez kapcsolódóan: annak beindításáról ugyanis éppen 210 éve, 1808-ban született döntés, bár az erre a célra létrehozott Ludovika Akadémia végül csak 1872-ben kezdhetett meg működését. Ráadásul akkor sem az alapítók és a törvényhozók eredeti elképzelései szerint, hiszen az iskola

kezdetben – a tényleges tisztek továbbképzése mellett – a katonai szolgálatukat teljesítő honvédek számára szervezett tanfolyamot, amelynek elvégzése után a hallgatókat hadapróddá, s nem tisztté léptették elő; a hadnagyi rendfokozatot csak akkor

kaphatták meg, ha kvalitásaikat csapatszolgálat során is bizonyították. Az áttörést végül az 1897-es eszten-

dő hozta: a Ludovika ekkor vált a bécsújhelyi Mária Terézia Akadémiával egyenrangú, felsőfokú taninté-

zetté. Az akadémiára olyan 17–20 év közötti fiatal emberek jelentkezhettek, akik elvégezték a polgári középiskolát vagy a honvéd főreáliskolát. Az új rendszerű oktatás 120 esztendeje, 1898 őszén indult, az Erzsébet királyné halála miatt elrendelt nemzeti gyász miatt fényes külsőségek nélkül, csak szerény ünnepséggel. A hároméves képzést tiszta zárta: az elsőt 1901-ben tartották.

Az idei, Kossuth téri ünnepség kezdetén katonai tiszteletadás mellett felvonták Magyarország nemzeti lobogóját, majd a ceremónia – amelyen részt vett Korom Ferenc altábornagy, a Honvéd Vezérkar főnöke is – dr. Benkő Tibor beszédével folytatódott. Ebben a honvédelmi miniszter rámutatott: a Parlament épülete előtt felsorakozott honvéd tisztjelöltek a magyar nép, az ország védelmére tesznek esküt.

– Szolgáljanak úgy, hogy a társadalom minden polgára elismeréssel

szóljon az önök hivatásáról és áldozatvállalásáról! Mutassanak példát hazaszeretetből, hősiességből! Mutassák meg, ha kell, az esküjük szellemében a legdrágábbat adják ezért a hazáért! – mondta a tárcavezető, majd figyelmeztetett: a történelem már számtalanszor bebizonyította, hogy a béke rendkívül törekeny, azt óvni és védeni kell.

– Ahhoz, hogy ezt megtehessük, erős Magyar Honvédségre, új haditechnikai eszközökre, jól kiképzett, felszerelt katonákra, s az ő vezetésükre kiválóan alkalmas tisztekre, tábornokokra van szükségünk. Többek között ezek megvalósítását szolgálja a Zrínyi 2026 honvédelmi és haderő-fejlesztési program, amely célul tűzte ki, hogy a haza védelme erős lábakon álljon – hangsúlyozta Benkő Tibor.

A miniszter beszéde után a téren felsorakozott tisztek esküt tettek. Annak szövegét Pető Dávid had-

nagy mondta elő, aki ezt követően átadta Áder János köztársasági elnöknek, egyben a Magyar Honvédség főparancsnokának, az avatottak által aláírt esküokmányokat, majd egy régi ludovikás hagyományt követve a honvédtisztek a fogadalmukat – „A hazáért mindhalálig!” jelmondatot kiáltva – kardrántással erősítették meg.

Ünnepi köszöntőjében a köztársasági elnök úgy fogalmazott: istenhite mellett Szent István a nyugati keresztény műveltséget is magáénak vallotta. A békesség útját kereste, hódító háborúk helyett. Magyar öntudata sosem kelt harcra európai szellemével, hazafiság és európaiság benne összetartozott.

Márai Sándort idézve az államfő rámutatott: Magyarország csak a minőség igényével élhet, maradhat fent az új Európában; nincs módunk középszerűnek lenni. Nekünk ragaszkodnunk kell ahhoz a nyugati

kultúrához, amelyhez első királyunk sorsunkat kötötte.

Légy erős, nehogy a szerencse túlságosan felvessen vagy a balsors letaszítson, adta örökül fiának Szent István. Egyszerű, tiszta üzenet: legyen önbecsülésed, ragaszkodj értékeidhez, végezd el, amit a sors rád bízott! Ne gyűjts ellenségeket, találd meg szövetségeseidet! Ebben semmi sem változott bő ezer év alatt. Ennél jobb tanácsot, bölcsebb intelmet ma sem adhatunk egymásnak – hangsúlyozta a köztársasági elnök, majd a frissen avatott tisztekhez fordult: – Magyar honvédek! Önök ma Magyarország védelmére tettek esküt. Közös hazánkéra, amelynek békéje és biztonsága csak Európa békéjében és biztonságában teremthető meg. Hazánkéra, amely Szent Istvántól magyar szívet és európai lelkiismeretet kapott. Első királyunk tudta, a béke megtartásának feltétele a nyugati civilizáció megőrzésében

rejlük. Olyan egyetemességben, amely sosem nemzetek feletti, csakis nemzetek közötti lehet. Ezeréves örökségünk és a 21. század hajnalán vállalt szövetségbeli kötelességünk, hogy ezt az összhangot keressük; erősek maradjunk, és másokat is azzá tegyünk. Aki ily módon erős, annak a hazaszeretetet nem kell megtanítani. Az tudja, hogy a hazát nem lehet lecserélni, bármi is történjen, érdemes ahhoz hűségeseleg maradni.

Ünnepi beszéde zárásaként Áder János emlékeztetett: ez a föld ezer esztendeje a mi földünk, és az is marad, amíg lesznek, akik itt, Európa szívében magyarul értik és érzik,

mi mindent is rejt ez a négy egyszerű szó: A haza minden előtt.

A tisztavatást légi és vízi parádé követte, melyet a három gépből álló Gri-

pen-kötélék nyitott meg; a JAS-39-esek 150 méter magasságban, mintegy 500 km/h sebességgel húztak át a Parlament előtti Duna-szakasz fölött. A parádé folytatásaként négy Mi-17-es közepes szállítóhelikopter következett, amelyek egy előretolt vezérrel, ék alakzatban érkeztek a helyszínre, a víz felszínét 100 méterre megközelítve, 180 km/h tempóval. A kötélék egyik gépe, a 702-es oldalszámú forgószárnyas és személyzete – Kovács Krisztián alezredes, gépparancsnok, egyben a Rubik szállítóhelikopter-zászlóalj parancsnoka, Stark Péter őrnagy, másodpilóta, illetve Kaliba Ferenc zászlós, fedélzeti technikus – dinamikus bemutatóval is szórakoztatta a nagyszámú közönséget, ízelítőt

adva a Mi-17-es repülési képességeiből. A katonai gépeket a polgári szekció követte, majd zárásként, a parádét mintegy keretbe foglalta az Airbus A319-es kétszeri áthúzása; a magyar légierő egyik legújabb típusát Szabó Roland főhadnagy vezette, s 150 méteres magasságon, 350–400 km/h sebességgel hajtotta végre a manővert – másodszer már kiengedett futóművekkel.

Az Orczy-kertbe látogatókat szintén látványos programok várták; a Nemzeti Közszoigálati Egyetem övező parkban a honvédség szárazföldi képességeivel ismerkedhettek meg az érdeklődők. Tizenegy katonai szervezet több mint 150 fővel és 36

haditechnikai eszközzel képviseltette magát a rendezvényen, három alakulat (MH Katonai Rendészeti Központ, MH 24. Bornemissza Gergely Felderítőezred, MH 25. Klapka György Lövészdzandár) pedig dinamikus bemutatóval is emelte a rendezvény fényét. A vendégek emellett légpuskalövészetben, a lézeres céllövöldében vagy akár a repülőgépszimulátorban is próbára teheték képességeiket.

A LEGMODERNEBB EAGLE

Megkezdődött a Katarnak szánt harminchat F-15QA Eagle gyártása a Boeing St. Louis-ban működő gyártósorán. A szaúdi légiereő F-15SA jelzésű típusának továbbfejlesztéseként kialakított kéthajtóműves, kétüléses vadászbombázó fly-by-wire irányítórendszert, beépített passzív infravörös célkereső és -követő rendszert, digitális elektromos önvédelmi csomagot, továbbá egy Raytheon APG-63(V)3 AESA radart kapott. A legmodernebb, BAE Systems-féle digitális kijelző (HUD) és a műszerfalba épített nagyméretű, színes érintőképernyő segíti majd a pilótákat. A gép egyszerre tizenhat AIM-120 AMRAAM és négy AIM-9X Sidewinder légiharc-rakéta hordozására lesz képes. A földi célpontok elleni támadásokhoz megkapja a Small Diameter Bomb (SDB) és a JDAM irányított bombacsaládokat is.

aironline.com

TAVI TŰZERŐ

A brazil haditengerészet nyolcadik tengerészeti körzete átvette az első DGS 888 Raptor-osztályú gyors, többfeladatú hajóját. A PORAQUÊ a helyi DGS Defense gyárban épült. A sajátos formájú hajó az 1350 négyzetkilométeres Itaipu-tavon teljesít majd szolgálatot, a brazil-paraguayi határt őrizve és az ott működő vízierőművet védve. Ehhez a 9,2 méter hosszú, 2,85 méter széles úszóegység orrába egy elektrooptikai célzórendszerrel és ködgránát-vetőkkal is ellátott, távirányítású, 12,7 milliméter űrméretű M2HB nehéz géppuskát helyeztek el. A felderítésért fedélzeti radar- és nappal, illetve éjjel is használható kamerarendszerek felelnek.

janes.com

JAPÁN CSODAÁGYÚ?

A nyilvánosságra hozott videofelvétel szerint Japán egy elektromágneses elven működő ágyú (railgun) előállításán dolgozik. Az Egyesült Államok és Kína által is fejlesztett fegyverrendszer esetén a lövedéket a robbanóanyag helyett nagy erejű elektromágnesek fokozatosan és szabályozhatóan gyorsítják fel. A japán fejlesztést a védelmi minisztérium beszerzési, technológiai és logisztikai ügynöksége, az ALTA irányítja, amely 2021-ig 9 millió dollárt kapott a projektre. A rövid videó főszereplője egy kis kaliberű ágyú, illetve az azt laboratóriumi körülmények között kiszolgáló berendezések tömege; ezek a felvételt magyarázó szöveg szerint egy 10 kilogrammos lövedéket másodpercenkénti 2000 méteres sebességre képesek felgyorsítani.

waonews.com

„TARACKOSÍTOTT” HMMWV

Az amerikai hadsereg csapásmérő erejének növelésére ajánlja a Mandus Group a Hawkeye nevet kapott önjáró löveget. Ez a jól ismert HMMWV könnyű terepjáró jármű és egy 105 milliméteres tarackágyú társítása. A légi úton is könnyen szállítható, kis tömegű rendszert a 82. légimozgékonyaságú dandár 2018 augusztusában már éleslövészetben is tesztelte. A Hawkeye járműve egy gyorsan leereszthető, hidraulikus rendszerrel „veszi fel” a tüzelés közben fellépő erőhatásokat. Az ágyú két fős kezelőszemélyzete folyamatos tüzelés esetén percenként három lövést adhat le legfeljebb 18 kilométerre lévő célpontokra, illetve direkt tüzcsapás esetén a közelben felbukkant ellenséges erőkre. S ami még fontos: szükség esetén 60 másodperc alatt már el is hagyhatja a helyszínt.

thedrive.com

KI JÖN SEGÍTENI?

Az Egyesült Királyság várja azokat az amerikai védelmiipari vállalatokat, amelyek szívesen csatlakoznának a hatodik generációs brit vadászbombázó, a Tempest fejlesztéséhez. Gavin Williamson brit védelmi miniszter szerint az ország nyitott az együttműködésre, de nem adja fel a hazai vadászgépgyártást. Jelenleg a BAE Systems, a Leonardo, az MBDA és a Rolls-Royce vesz részt a programban. A tárcavezető szerint Japán már érdeklődött is a közös munka lehetőségéről. A távol-keleti ország a Mitsubishi X-2 Shinshin technológiai bemutatógéppel folytatja az ötödik vagy hatodik generációs vadászgéphez vezető fejlesztési programját.

www.gov.uk

BULGÁRIA: JÖHETNEK A PÁNCÉLOSOK

A bolgár védelmi tárca legalább 150 modern, páncélozott szállító járművet vásárolna a BMP-23-asok lecserélésére. Az első, 722 millió dolláros csomagba 90 csapatszállító, illetve 60, speciális feladatok ellátására (felderítő, parancsnoki, műszaki mentő, egészségügyi, műszaki, önjáró aknavető) átalakított gumikerekes vagy lánctalpas járművet állítanak hadrendbe. A járművekhez szükséges dokumentációkra, a logisztikai támogatásra, a kiképzésre és a szimulátorokra, továbbá kommunikációs és információs rendszerekre további 142 millió dollárt szánnak. A listán helyet kapott egy számítógépes tüzvezető rendszer is a választható önjáró aknavető verzióhoz.

janes.com

**KITÜNTETÉS ▶
A
TÖRZSFŐNÖKNEK**

A koszovói Film City táborban, a KFOR-misszió parancsnokságának főépülete előtt rendezett ünnepségen adta át a törzsfőnöki beosztást az amerikai Lawrence „Randy” Powell dandártábornok John C. Boyd dandártábornoknak. A rendezvényen Salvatore Cuoci vezérőrnagy, a KFOR Műveleti Parancsnokságának parancsnoka hangsúlyozta: Powell dandártábornok munkája hozzájárult a misszió sikeréhez, és tovább erősítette a NATO-szövetségesek együttműködését. A leköszönő törzsfőnököt a honvédelmi miniszter a Szövetségért Érdemjellel tüntette ki, amelyet Csombók János dandártábornok, a KFOR parancsnokhelyettese adott át. A kitüntetéshez dr. Márkus László, Magyarország pristinai nagykövete is gratulált.

Kép és szöveg: Horváth Gábor hadnagy

**MEGKEZDŐDÖTT ▶
A VÁLTÁS**

Mivel a túlnyomórészt az MH 25. Klapka György Lövészdandár kijelölt állománya alkotta 18. váltás hamarosan befejezi külszolgálatát, már meg is érkezett Pristinába az MH KFOR Kontingens soron következő, 19. váltásának első szakasza. A zömében az MH 5. Bocskai István Lövészdandár katonáiból álló kontingens előőrsének elsődleges feladata az lesz, hogy részt vegyen az EUFOR ALTHEA-misszió által szervezett gyakorlaton, amelynek során a lehető legrövidebb idő alatt áttelepülnek majd Bosznia-Hercegovinába, a szarajevói Camp Butmirban szolgáló békefenntartó erők megerősítéseként. Koszovóban Csombók János dandártábornok, a KFOR parancsnokhelyettese Horváth Sándor alezredes – a 18. váltás parancsnoka – kíséretében köszöntötte a kikerkező katonákat.

Kép és szöveg: Snoj Péter

**SZÜLŐ NŐNEK ▶
SEGÍTETEK**

Egy szülő nőnek segítettek kórházba jutni a magyar békefenntartók Koszovóban. Az MH KFOR Kontingens 18. váltásának katonái Obilic–Glogovac térségben hajtottak végre járőr feladatot, amikor az úttesten egy félig keresztbe fordult személyautóhoz érve azt tapasztalták, hogy a bennülő várandós nőnél megindult a szülés. A magyar békefenntartók azonnal elindultak vele a közeli kórház felé, miközben a rajban szolgáló két harctéri életmentő katona – a helyzetnek és képesítésüknek megfelelően – ellátta a vajúdo asszonyt. Az intézményben azonnal orvosért siettek és karjaikban vitték a nőt a kórteremig, aki így az egyenruhásoknak is köszönheti, hogy időben kórházba ért, ahol egészséges gyermeknek adott életet.

Honvedelem.hu; fotó: MH KFOR Kontingens

2018 gyakorlaton való részvétel lesz. Otthon az állomány többsége hat hónapig készenlétben marad az ALTHEA magyar köztes tartalék századát alkotva.

Pesti Gábor őrnagy; fotó: EUFOR HQ PIO

Az MH EUFOR Kontingens 22. váltásának katonái az ALTHEA-műveletben végzett munkájuk elismeréseként az ESDP Medal for Operation ALTHEA érdeméremben részesültek. Az átadási ceremónián Horváth Gábor dandártábornok, az EUFOR törzsfőnöke úgy fogalmazott: „a Magyar Honvédség hozzájárulása fontos és hasznos része az ALTHEA-műveletnek, önök pedig valamennyien méltó nagykövetei voltak hazánkunk”. A kontingens utolsó feladata a hazautazást megelőzően az idei év legnagyobb megmérettetése, a Quick Response

◀ MÉLTÓ NAGYKÖVETEI HAZÁNKNAK

szolgáló kulcsbeosztású vezető. Az eseményen dr. Ujházy László alezredes, a misszió nicosiai főparancsnokságának hadműveleti tervező főtitkja mondott ünnepi beszédet, amelyben államalapító királyunk méltatása mellett kitért a magyarok meghatározó szerepére is Európa történelmében.

U. L.; fotó: Molnár István zászlós

Ünnepi állománygyűlés keretében emlékeztek meg államalkotó Szent István királyunk jelentőségéről, augusztus 20. időszerűségéről az ENSZ Ciprusi Békefenntartó Misszió magyar kontingensének katonái Athienouban, a Szent István-táborban. Az ünnepséget megtisztelte jelenlétével Kyriakos Kareklas, Athienou polgármestere, Julian Pemberton Pigott alezredes, az UNFICYP törzsfőnökhelyettese, valamint számos, az ENSZ Ciprusi Békefenntartó Misszió főparancsnokságán és szektoraiban

◀ SZENT ISTVÁNRA EMLÉKEZTEK

◀ ELISMERÉS A MŰHOLD-KÖZPONTBAN

a szervezet műveleti osztályán, különböző speciális szakmai beosztásokban látják el, mint kiküldött nemzeti szakértők.

Kép és szöveg: honvedelem.hu

Elismeréseket adtak át az Európai Unió Műholdközpontjában (European Union Satellite Centre – SatCen) dolgozóknak. A rendezvényen – a SatCen előléptetési bizottságának ajánlása alapján –, huzamos időn át végzett kiemelkedő munkája elismeréseként, írásbeli igazgatói dicséretet vehetett át Szeitz Tamás százados Pascal Legai tábornoktól, a SatCen igazgatójától. A honvédelmi tárca 2011 óta – az akkori magyar uniós elnökség kezdetétől – képviselteti magát a spanyolországi Torrejón de Ardoz légibázison települt SatCen-ben. A magyar katonák munkájukat

KÉSZEN ÁLLNAK A BÉKE ŐRZÉSÉRE

Többnapos, komplex gyakorlati foglalkozással ért véget a Ciprusra készülő békefenntartók felkészítése Táborfalván. Az MH Béketámogató Kiképző Központban még júliusban kezdte meg négyhetes felkészülését az a mintegy harminc katona, akik ősz-től az ENSZ Ciprusi Békefenntartó Misszió magyar kontingensének 44. váltásában teljesítenek majd szolgálatot. Először a szolnoki kiképző központban elméleti foglalkozásokon bővítették ismereteiket, majd a munka Táborfalván folytatódott, ahol gépjárművezetési gyakorlaton vettek részt, elsajátították a megfigyelési technikákat, gyakorolták a tárgyalási módszereket, illetve a missziós tevékenység végrehajtásához szükséges tömegkezelési és járőrfeladatokat.

Kép és szöveg: Kelemen Ilona

ALAPKIKÉPZÉS SZENTENDRÉN

Közel százhusz szerződéses légénységi állományú katona, valamint pályakezdő tiszt és altiszt kezdte meg az alapkiképzést Szentendrén, az MH Altishti Akadémián. A bevonulókat a lakta nyába érkezéskor az MH Katonai Igazgatási és Központi Nyilvántartó Parancsnokság képviselői várták, az adategyeztetés után pedig megtörtént a szerződések aláírása. Mindezt a körletek elfoglalása és az orvosi vizsgálat követte, majd mindenki megkapta a felszerelését. Az újoncok a tízhetes felkészítés során elsajátítják a katonai szolgálat ellátásához szükséges legfontosabb ismereteket, amelyekből az alapkiképzés végén záróvizsgát tesznek. Tényleges katonai szolgálatukat az esküt követően kezdik meg a Magyar Honvédség alakulatainál.

Kép és szöveg: Duruczné Téglás Dóra százados

GYAKORLAT NÉMETORSZÁGBAN

Véget ért a németországi Kümmersbruckban a Safety Transport 2018 elnevezésű logisztikai gyakorlat, amelyen a kaposvári MH 64. Boconádi Szabó József Logisztikai Ezredtől huszonegy katona és nyolc haditechnikai eszköz vett részt. Az erőpróbát évenkénti váltásban Magyarországon és Németországban tartják meg. A közös kiképzési rendezvény célja, hogy a két nemzet katonái elsajátítsák egymás harceljárásait, fejlesszék együttműködési képességüket, ami nélkülözhetetlen a közös feladat-végrehajtáshoz. Mivel a gyakorlat nyelve az angol volt, ezért a Németországban töltött három hét mindkét fél katonái számára jó lehetőséget jelentett a nyelvi készség fejlesztésére is.

Löbl Eszter; fotó: Tulipán Gyula százados

MŰSZAKI FELDERÍTÉS BÚVÁR SEGÉDLETTEL

Gyakorlati felkészítést tartott a Visegrádi Négyek Európai Uniós Harccsoportja műszaki moduljának bűvárraja az MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezrednél. A foglalkozásokon részt vett a hídépítő zászlóalj 1. hídépítő századának felderítő raja és a helyőrségtámogató alegységek bűvárbázisának állománya is, s közösen végezték el a szentesi Széchenyi ligetben található Eszperantó híd műszaki felderítését. A vizsgálat célja a híd teherbírásának megállapítása, a szükséges műszaki adatok begyűjtése volt. A feladat széles körű és alapos műszaki szaktudást igényel, ugyanis a meglévő hidak felderítésével kapcsolatban a műszaki felderítő katonáknak ismerniük kell a különböző fa-, fém- és vasbeton hidak típusait, szerkezeti felépítését, illetve a híd rendeltetését.

Kép és szöveg: Csordásné Nehéz Zsuzsanna százados

TEREPRENDEZŐ MŰSZAKIAK

Technikai kiképzésen vettek részt az MH 5. Bocskai István Lövészdandár hódmezővásárhelyi művelettámogató műszaki zászlóaljának katonái. A közel háromhetes munka során a dóci lö- és gyakorlótéren a célpontok mozgatására szolgáló eszközök védelmére kialakított mellvédek megemelése, felújítása, továbbá a vízelvezetés elősegítése érdekében egy szikkasztó kialakítása volt a feladat. A Sándorfalva közelében található „robbantókert” gödreinek eltüntetése mellett a kézigránátdobó hely megközelítő útvonalát is járhatóvá kellett tenni, mert a korábban kialakított nyomvonalat a természet kezdte visszafoglalni. A különböző tereprendezői munkálatok a gépkezelők technikai kiképzését is jól szolgálták.

Búz Csaba hadnagy; fotó: Bocskai-dandár

CSAPATÉPÍTŐ TRÉNING

A Telekom Veszprém utánpótlás-kézilabdacsapatát és edzőiket háromnapos összekovácsoló tréningen fogadta az MH Bakony Harckiképző Központ. A sportolók – a munka- és környezetvédelmi előadást követően – testnevelés- és közelharcoktatáson, továbbá harcászati jellegű és alakfi foglalkozásokon vettek részt. Emellett a bakonykúti kiképzőbázis, illetve az újdörögdi romváros területén is várt rájuk néhány feladat. A központ mentorainak segítségével megismerték a katonaelet mindennapjait és belekóstoltak abba, hogy mit is jelent a katonai rend, a fegyelem és az összetartás. A tréning végén Pálmai Árpád alezredes, az MH Bakony Harckiképző Központ törzsfőnöke nyújtott át elismeréseket az ifjú sportolóknak és edzőiknek.

Németh Viktória

Fotó: MH Bakony Harckiképző Központ

FOKOZÓDÓ BIZTONSÁGI KIHÍVÁSOK, MEGÚJULÓ HONVÉDSÉG

Az Európát érintő új biztonsági kihívásokról, a Magyar Honvédség történelmi jelentőségű fejlesztéséről, modernizációjáról is beszélt dr. Benkő Tibor honvédelmi miniszter a Magyarország külképviseleteinek vezetői részére tartott értekezleten, Budapesten. A misszióvezetők átfogó képet kaptak a májusban megalakult kormány tagjaitól az új célkitűzésekről, az elkövetkező időszakra meghatározott irányokról, feladatokról. A honvédelmi miniszter előadásában rámutatott: ahhoz, hogy Európa megfelelő válaszokat tudjon adni a biztonsági kihívásokra, a lehető legmagasabb szintű együttműködés szükséges, amelyben nagyon fontos szerepe van a regionális kapcsolatok erősítésének is.

Honvédelmi Minisztérium; fotó: Kovács Márton

MAGYAR ÉS SZOVJET KATONÁKRA EMLÉKEZTEK

A második világháborúban életüket vesztett magyar és szovjet katonákra emlékeztek a Bács-Kiskun megyei Csólyospáloson. A község területén elhunyt hősök felújított hadisírjainál Németh Szilárd, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára, miniszterhelyettes úgy fogalmazott: a maihoz hasonló, ünnepi alkalmakkor nemcsak emlékezünk, hanem erőt merítünk azoknak a katonahősöknek az elhivatottságából, elszántságából, akik életüket áldozták a hazáért. Az államtitkár hangsúlyozta: nem teszünk különbséget a hazánk területén nyugvó katonák között, minden nemzet fiai egyaránt megérdemlik a végső nyugalmat. A kölcsönös tisztelet és együttműködés jegyében ugyanezt szeretnénk elérni az idegen földben nyugvó hőseinknek is.

Faragó Fanny; fotó: Rácz Tünde

A MIGRÁCIÓ VOLT A FŐ TÉMA

Magyarország kétoldalú katonai kapcsolatai kiválóak Szerbiával, ezt az együttműködést pedig a jövőben is folytatni kell – hangsúlyozta Korom Ferenc altábornagy, a Honvéd Vezérkar főnöke a szerbiai Hajdújárás, ahol hivatalos kétoldalú találkozó keretében tárgyalt Ljubiša Diković vezérezredessel, a szerb haderő vezérkari főnökével. A találkozó kiemelt témái a regionális politikai és biztonságpolitikai kérdések voltak, de a megbeszélésen nagy hangsúlyt kapott a migrációs válság és a kétoldalú katonai együttműködés helyzete is. Korom Ferenc altábornagy elmondta: Magyarország alapvető érdeke a délszláv terület biztonságosabbá tétele, Szerbia pedig ebben fontos partner, s a régió stabilitását ugyancsak segíti a térség országainak euroatlanti integrációja is.

Honvédelmi Minisztérium; fotó: mod.gov.rs

GYÜMÖLCSÖZŐ EGYÜTTMŰKÖDÉS

Országaink biztonsága felett folyamatosan örködni kell, ennek pedig többek között a NATO-szövetségesek közötti folyamatos és jó együttműködés a záloga – szögezte le David B. Cornstein, az Amerikai Egyesült Államok magyarországi nagykövete a „nullaponti” lőtérén tett látogatása során. Az Operation Atlantic Resolve elnevezésű gyakorlatsorozat keretében a Magyar Honvédség kijelölt állománya amerikai katonákkal hajtott végre közös kiképzést a Bakonyban. A rendezvény kapcsán Sándor Zsolt dandártábornok, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság szárazföldi haderőnemének főnöke, parancsnokhelyettes kiemelte: éppen huszonöt esztendeje annak, hogy különleges erőink felvették a kapcsolatot az Ohioi Nemzeti Gárdával.

Kép és szöveg: Kálmánfi Gábor

TARTALMAS NYÁRI HÓNAPOK

Mozgalmasan telt a debreceni Kratochvil Károly Honvéd Középiskola és Kollégium növendékeinek nyara. Az intézmény 40 tanulója a Magyar Honvédség alakulatai által szervezett honvédelmi táborokban látott el mentori szerepet, de a növendékek részt vettek a Balaton-átúszáson is. A vakáció utáni első kötelező, rendkívül megtisztelő és immár hagyományos feladatuk a debreceni virágkarneválon a Szent Korona virágkocsi kísérése volt. Mint minden évben, így idén is az első tanévüket már befejezett növendékek látták el a díszkíséretet. Augusztus utolsó hétfőjén pedig megérkeztek a leendő kilencedikesek is az iskolába: három osztályban hatvan tanuló kezdi meg az új tanévet.

Honvedelem.hu

Fotó: Kratochvil Károly Honvéd Középiskola és Kollégium

A MAGYAR LÉGIERŐ 100 ÉVE

Pápán, az Esterházy-kastélyban mutatták be a Zrínyi Kiadó gondozásában megjelent „A magyar légiere 100 éve” című könyvet. A rendezvényen dr. Isaszegi János nyugállományú vezérőrnagy, a Zrínyi Kiadó vezetője elmondta: a kétnyelvű kötet a magyar katonai repülés történetét fogja át, betekintést engedve abba a sajátos világba, amelyben a repülőemberek éltek, dolgoztak és teljesítették feladataikat. Törös István, a kötet kreatív szerkesztője az alkotás körülményeit felidézve külön is kiemelte azokat az eseményeket és anekdotákat, amelyeket a pilóták a repülések szüneteiben vagy beszélgetések során elmeséltek. Ezek töredékét villantja fel a hiánypótló könyv 394 oldalon, mintegy 900 képpel illusztrálva.

Antal Ferenc; fotó: Dévényi Veronika

Közös brit–magyar kiképzés

REPÜLŐ KARDOK

NEM AKÁRMILYEN VENDÉGEKET FOGADOTT A KÖZELMÚLTBAN AZ MH 59. SZENTGYÖRGYI DEZSŐ REPÜLŐBÁZIS. A BRIT KIRÁLYI LÉGIERŐ (ROYAL AIR FORCE - RAF) EGYIK LEGHÍRESEBB VADÁSSZÁZADÁT KÉPVISELTÉK A KECSKEMÉTI ALAKULATHOZ ÉRKEZETT EUROFIGHTER TYPHOON-OK.

Ugrik Csaba dandártábornok és Iain Lindsay nagykövet.

Közös brit–magyar repülőhar-
cászati kiképzés zajlott Flying
Sword 2018 (Repülő Kard)
néven közel egy héten keresztül
Kecskemét repülőtérén, valamint a
gyakorlásra kijelölt légtérben. Mint
ahogyan a pilóták is hangsúlyozták, a
két típus, vagyis a magyarok által re-
pült Gripen, illetve a brit Eurofighter
Typhoon ugyan méreteiben és tolóere-
jében erősen különbözik, de a piló-
ták képességei már sokkal közelebb
állnak egymáshoz. A közös kiképzési
repülések fontos szerepet töltenek
be a szövetséges légierők közötti ta-

paszlatcserében. A sajtónapot meg-
tisztelte jelenlétével Iain Lindsay,
az Egyesült Királyság Budapesten
akkreditált nagykövete, illetve John
Kelly alezredes, brit katonai attasé is.

140 ÉVES TÖRTÉNET

Az 1. (tartalékos) repülőszázad a
Lossiemouth légibázisról hajtja végre
feladatait. Mint a számozása, illetve
jelmondata (In omnibus princeps –
Mindenben első) is mutatja, nagyon
rég, az eredetét egészen 1878-ig

visszavezető alakulatról beszélünk,
az első világháború óta az Egyesült
Királyság csaknem minden katonai
akciójában részt vett (második vi-
lágháború, Szuez, Falkland-szigetek,
Öböl-háború, Balkán, Irak). A nevé-
hez fűződik minden idők egyik leghí-
resebb, nem hivatalos légiparádéja is.
Alan Pollock hadnagy, mélységesen
felháborodva az akkor épp az irányí-
tott légvédelmi rakétarendszerekbe
„beleszerelmesedett” brit politi-
kusoknak a légierőt szinte teljesen
semmibe vevő hozzáállásán, a RAF
50. születésnapjának méltó megün-
neplését saját kezébe vette. Szó sze-
rint: XF442 lajstromszámú Hawker
Hunter FGA.9 vadászgépével kis
magasságban berepült London fölé.
Először háromszor megkerülte a
Parlament épületét, majd tisztelgő
szárnybillegetéssel köszönt a RAF-
emlékműnek, végül átrepült a Tower-
híd felső és alsó hídeleme között. A
felettesei érthető módon nem voltak
elragadtatva az egyéni kezdeménye-
zéstől, így egészségi okokra hivat-
kozva gyorsan leszerelték a megle-
hetősen látványos botrányt okozó ifjú
tisztet.

A század repüléstörténelmet írt,
amikor 1969-ben megkapta a hely-
ből fel- és leszállni képes Harrier
GR.1 szubszonikus vadászbombá-
zókat; 1970-ben az alakulat tagja,

Neal Wharton hadnagy volt az első, aki katapultált egy Harrierből.

A Harrier II GR.9-esek 2010. decemberi kivonása után, 2011. január 28-án a századot feloszlatták, de 2012. szeptember 15-én Leuchars-ben újból felállították. Ekkor kapták meg a jelenleg is használt Eurofighter Typhoon FGR4-es vadászbombázókat is. 2015. szeptember 8. óta pedig a skóciai Lossiemouth az otthonuk.

SZOMSZÉDOLÁS

A Kecskemétre érkezett Typhoonok jelenleg a légierő 135. expedíciós repülőezredének kötelékében szolgálnak. Április óta óvják a NATO keleti határait, figyelemmel kísérik a Fekete-tenger feletti, gyakori orosz berepüléseket, segítik Románia légvédelmét a NATO öt hónapos váltásokban végzett, megerősített légtérrendészeti (enhanced Air Policing – eAP) feladatrendszerén keresztül. Ehhez négy Typhoon FGR4 települt át a délkelet-romániai Constanța melletti Mihail Kogălniceanu légibázisra, a román légierő MiG-21 LanceR vadászgépei mellé.

Az említett sajtónapon Iain Lindsay nagykövet leszögezte: kiváló az Egyesült Királyság és Magyarország katonai együttműködése, amelynek bizonyítéka ez a közös kiképzés is.

– Az elmúlt néhány esztendőben a két ország védelmi együttműködése nagy mértékben bővült. A Brit Királyi Légierő ennek fontos része volt és most is az. A brit és a magyar légierő kapcsolata nagyon szoros. Megjegyzendő, hogy ez már a második év, amikor a Typhoon-ok Magyarországra látogattak – mondta a diplomata. Véleménye szerint további lehetőségek vannak még a bővítésre nem csupán a légierő, de a szárazföldi hadseregek között is.

– A magyar és a brit katonák már több közös hadgyakorlaton vettek részt. Ez egy kiváló kapcsolat: igazán jó barátai, szövetségesei, part-

nerei vagyunk egymásnak – hangsúlyozta Iain Lindsay.

Az együttműködés kiterjed a NATO-t fenyegető keleti kihívásokra adott válaszokra is. A nagykövet emlékeztetett: a királyi légierő hazánkba érkezett vadászgépei a déli megerősített légtérrendészeti misszióban vesznek részt. A NATO ezzel is támogatja szövetségeseit a kontinens ezen részén, az itt tapasztalható kihívásokkal, nem utolsósorban az orosz fenyegetéssel szemben, amely az elmúlt évekhez képest megerősödött. A nagykövet – utalva a Brexitre, vagyis az Egyesült Királyság tervezett kilépésére az Európai Unióból – leszögezte: ha el is hagyják az EU-t, nem hagyják el Európát. Mint a legnagyobb európai hozzájáruló, továbbra is elkötelezettek maradnak a kontinens megvédését, az európai biztonság

szavatolását illetően. Ez a helyzet nem fog megváltozni.

KISEBB VAGY ERŐSEBB?

Ellis Williams őrnagy, vadászpilóta értékelése szerint a közös kiképzés nagyszerű lehetőséget nyújtott arra, hogy hasonlóan gondolkodó pilótákkal dolgozzanak együtt. Olyanokkal, akikkel közös szakmai hátterük van. Ez nem véletlen: az őrnagy személyesen is együtt tanult néhány magyar hajózóval Kanadában, 10 esztendővel ezelőtt.

– A mostani erőpróba kiváló alkalmat kínált arra is, hogy komoly képességekkel rendelkező, negyedik generációs vadászgépekkel és kiváló, hozzánk hasonló képzésen átesett pilótákkal gyakoroljunk – tette hozzá az őrnagy.

A közös repülések során a látóhatáron túli és a közeli légi harcok mellett a légi fölény kivívását gyakorolták magyar partnereik segítségével a britek. Ezek során kihasználták a Typhoon képessége-

it és teljesítményét is. A hozzáértő szemével a legnagyobb különbség a két típus között a méret és a tolóerő. A Typhoon sokkal nagyobb repülőgép, két rendkívül erős hajtóművel. Ugyanakkor a Gripen is rendelkezik a 4+ generációnak megfelelő képességekkel és rendszerekkel. A nagy távolságú légi harcok során az érzékelők, a fedélzeti rendszerek, a fegyverek hasonlóak, így ekkor elsősorban az alkalmazott taktikával lehet a másik fölé kerülni. A közeli légi harc esetén viszont a Typhoon komoly tolóereje hatalmas előnyt jelent, melynek köszönhetően a brit pilóták sokáig képesek nagy túlterhelésű fordulókat végrehajtani.

Sikeresnek ítélte a közös munkát Ugrik Csaba dandártábornok, bázisparancsnok is. Mint mondta, ez a kiképzési repülés nagyon jó felkészülés volt, ami számukra már csak azért is fontos, mert a magyar Gripenek 2019-ben ismét a Baltikumban látnak majd el légtérrendészeti feladatot (Baltic Air Policing – BAP).

– Mivel különböző vadászgépeken repülünk, eltérő taktikákat alkalmazunk, így mindig akad olyasmi, amit elleshetünk, megtanulhatunk egymástól. Érdekes volt például megfigyelni, hogyan tartják a britek a bevezető eligazítást; mi ezekből mindig tudunk egy kicsit tanulni – jegyezte meg a bázisparancsnok.

Mint már említettük, a Typhoonok a közeli légi harcban előnyt élveztek, viszont a távoli légiharcgyakorlatoknál a Gripenek teljesen egyenértékű partnernek bizonyultak. Az is kijelenthető, hogy a magyar és a brit pilóták szakmai felkészültsége, tudása egyenrangú. Ez persze, mint ahogyan Ellis Williams őrnagy személyes tapasztalatai is alátámasztják, nem véletlen: a hajózóinkat mi is kanadai segítséggel képezzük, akárcsak a britek, s bizony a mostani Flying Sword gyakorlaton is voltak a két nemzet képviselői között olyanok, akik az észak-amerikai országban zajló felkészítés során osztálytársként kötötták az iskolapadot.

Mesterlövészkupa a szomódi lőtéren

CÉLRA TARTS!

MINTEGY ÖTVEN MAGYAR ÉS KÜLFÖLDI RÉSZTVEVŐVEL RENDEZTÉK MEG A VI. Klapka TACTICAL ELNEVEZÉSŰ MESTERLÖVÉSZKUPÁT A SZOMÓDI LŐTÉREN.

Akétnapos megmérettetés első napján körkörös célokra lőttek a versenyzők; a lölapokat 430 és 980 méter között helyezték el. Napal öt pályát teljesítettek a mesterlövészek, míg éjszaka egyet. Az utóbbi esetben a célokat megvilágító lámpákat csak a bemérés idejére kapcsolhatták fel, a tüzelés már vaksötétben történt. A második napon a különböző távolságokra elhelyezett fém bukócélokat előre meghatározott sorrendben kellett eltalálniuk a résztvevőknek.

A versenyen magyar és amerikai katonák mellett indultak a Terrorelhárítási Központ munkatársai, illetve civil sportlövők is, akik közül többen külföldről érkeztek, például

Ausztriából, Németországból, Romániából és Szlovákiából. A 2012 óta minden évben megrendezett viadatra egyébként már a kezdetek óta meghívják civil versenyzőket. Ennek egyszerű a magyarázata: a szervezők szeretnék újra közel hozni egymáshoz a katonai és a civil lövészetet, ami mostanában különösen aktuális, hiszen a sportlövészet – a kormányzati támogatásnak köszönhetően – egyre népszerűbb.

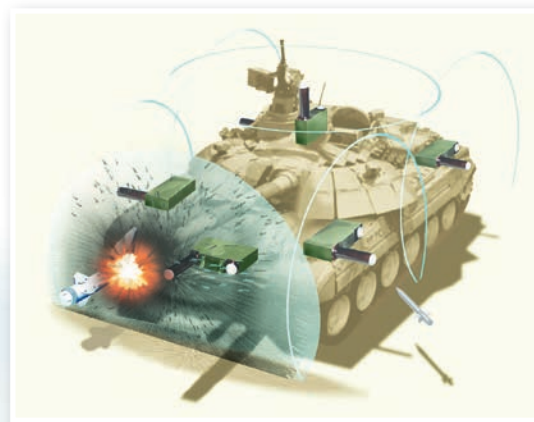
A szomódi lőtér ideális helyszíne volt bajnokságnak. A célokat nem sík terepen, hanem egy domboldalon helyezték el a szervezők; a lövéseket szintén egy magaslatról, hason fekve adták le a versenyzők, így a löve-

dékek átszeltek egy völgyet, mire elérték az adott céltablát. Ez azért fontos, mert a változatos terepviszonyok miatt sajátos mikroklímája van a lőtérnek: a levegő nem egyenletesen mozog, ami korántsem könnyítette meg a résztvevők dolgát. Mindemellett a mesterlövészek több órát töltöttek el a bőven 30 Celsius-fok feletti hőségben, ami szintén nehezítette a koncentrációt és a célzást. A szervezők öt kategóriában hirdettek győztest: standard, magnum, Szép M1 (ezt kizárólag a magyar katonáknak tartották fenn), Gepárd, illetve katonai. Az utóbbiba azok nevezhettek, akik nem a szabványosított fegyverüket kívánták használni.

Láthatatlan páncélzat

VÉDETT NAGYVADAK

A modern aktív védelmi rendszerek számára a fenyegetés bárholnan érzékelhető.

AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK HADSEREGE IGEN LASSAN REAGÁLT A HADMŰVELETI TERÜLETEK VÁLTOZÁSÁIRA, LEGALÁBBIS AMI A HARCJÁRMŰVEK AKTÍV VÉDELMÉT JELENTI. EGÉSZEN MOSTANÁIG MEGBÍZTAK AZ M1A2 ABRAMS-OK RÉTEGES, VASTAG PÁNCÉLZATÁBAN. MA MÁR AZONBAN A KATONAI VEZETÉS IS BELÁTJA: SZÜKSÉG VAN A SPECIÁLIS VÉDELMI RENDSZEREKRE.

A Trophy az izraeli Namer típusú nehéz csapatszállító járműveket is védi.

Olyannyira, hogy nem is a hagyományos utat választották: rendhagyó módon egy másik ország már meglévő és bizonyítottan jól működő megoldását ültetik át első lépésben a saját harckocsikra. Természetesen a távolabbi tervek egy ízig-vérig hazai rendszer kifejlesztését és alkalmazását célozzák meg, de most gyorsan kellett valami, ami már bevált. Ennek a sietésnek egyrészt az iraki és szíriai tapasztalatok (az iraki hadseregnek átadott Abrams-ok sérülékenysége, továbbá a szír polgárháború szíriai és török harckocsi-veszteségei), másrészt az Európában egyre komolyabban vett keleti fenyegetés az oka.

LÁTNI ÉS LŐNI

A második világháborúban és az azt követő évtizedekben is elsősorban a páncélzat vastagsága és minősége versenyzett a páncéltörő ágyúk lövedékeinek képességeivel. Ez a küzdelem az irányított harckocsi-elhárító rakéták megjelenésével és sikeres alkalmazásával dőlt el végleg – minderről az 1973-as jom kippuri háborúban győzödhettek meg az izraeli harckocsizók. A kumulatív hatású rakéták és rakétahajtású gránátok ellen először a reaktív pótpáncélzattal vették fel a küzdelmet. A modern, tandem robbanófejes rakétákkal, gránátokkal szemben (ahol az első, kisebbik töltet a pótpáncélzatot sem-

legesíti, majd a második, fő robbanótest a már védtelen páncélzatot égeti át) azonban már ez is kevés.

Ennek köszönhetően több, a harckocsik tervezése és műveleti alkalmazása területén komoly tapasztalatokkal rendelkező ország is az aktív védelmi rendszerek felé fordult. Ezek közös alapelve az, hogy a harcjárművek ellen indított páncéltörő rakétát vagy gránátot a lehető legnagyobb távolságból és a legnagyobb biztonsággal észlelni kell, hogy a megfelelő pillanatban meg lehessen semmisíteni azt. Ez persze korántsem egyszerű feladat: főleg nem városi környezetben, márpedig a 21. század eddig eltelt közel két évtizedében jellemzően ott zajlanak a harci cselekmények. Ekkor egyrészt nagyon kis távolságból érkezhethet a gyilkos csapás, emiatt az észlelésre és a reagálásra nagyon kevés idő jut, másrészt a saját erők és a polgári lakosság is a védekező töltet repeszének áldozatául eshet.

AZ OKOS TRÓFEA

A harckocsizó hadviselésben élen járó, 1948 óta óriási tapasztalatokra szert tett Izraelben több aktív védelmi rendszert is kifejlesztettek a hadsereggel és a kormánnyal szoros együttműködő védelmi ipari vállalatok. Az amerikai hadvezetés tehát nem véletlenül fordult közlekedési stratégiai szövetségeséhez. A Rafael Advanced Defense Systems és az Elta közös munkájának gyümölcse, a Trophy (Trófea) már közel ezer harckocsit és páncélozott járművet védelmez, 2014 óta éles harcokban is. A rendszer „szeme” az F/G hullámhosszon működő Elta EL/M-2133 kis hatótávolságú radar. A járművön elhelyezett négy antenna teljes lefedettséget biztosít, feladata a közeledő rakéták, gránátok észlelése, azonosítása. Ha a repülő objektum veszélyes (és például nem egy elhajított téglavagy kő), akkor az a két, forgó indítóegységből a megfelelő időpontban kilőtt, apró robbanótöltettel fog találkozni. A Trophy specialitása, hogy a járműhöz igen közel engedti az ellenséges rakétát, s csak ott rongálja vagy semmisíti meg. A mérnökök szerint ezzel sikeresen védi a harckocsit vagy a jármű körül elhelyezkedő saját erőket, hiszen a repeszek többsége így a páncélzatnak fog csapódni. Ezzel együtt az izraeli lövészkatonák harcászati eljárását megváltoztatták, így a Trophy-t alkalmazó Merkavákat nem

szoros, hanem biztonságos távolságból követik a gyalogosok.

A gyártó szerint a rendszer egy időben több veszélyes, repülő objektumot is képes felderíteni és követni, míg a modernizált változat egyszerre több védőtöltetet is indíthat, külön célok ellen. Ez főleg a városi környezetben történő hadviselés esetén fontos képesség.

A 2017-ben lezajlott, sikeres tesztek után a Leonardo DRS 193 millió dollár értékben szállíthat az M1A2-es Abrams-okra optimalizált Trophyból, kielégítve az „azonnali művelti igényeket”. Szakértők szerint ez elsősorban az európai hadszíntéren vezényelt, illetve a Közel-Keleten szolgáló vagy előretolt raktárbázison tárolt, bevetésre váró nehéz harckocsikat jelentheti. A leszállítandó rendszerek pontos száma nem ismert, de az összes Abrams védelmét csak egy későbbi időpontra tervezik.

AZ OROSZ VÁLTOZAT

Az nehezen lett volna elképzelhető, hogy az amerikai hadsereg számára a másik, szóba jöhető állam, Oroszország szállítson aktív védelmi rendszereket. A világ legelső, hadrendbe állított ilyen eszköze pedig az orosz mérnökök munkája. A Sipunov tervezőiroda 1977–78-ban kifejlesztett terméke a 1030M-01 komplexum nevet kapta, de a szovjet tengerészgyalogság már Drozd néven rendszeresítette. Nem véletlen az elsőség: a Varsói Szerződés óriási harckocsifőlényei ellen a NATO egy esetleges európai háborúban leginkább a gyors, mozgékony földi és légi járművekről indított, illetve a gyalogság hordozható irányított páncéltörő rakétáira támaszkodott volna.

A Drozd a T-55AD és T-62D közepes harckocsikat védte, a 70–700 m/s sebesség között

A Patria AMV védelmére is alkalmassá tehető az AMAP-ADS.

közeledő tárgyakat figyelő, kisméretű radarjának és a 107 milliméter űrméretű 3UOF14 rakétáinak segítségével. Ez utóbbi mérete miatt természetesen a mai, modern rendszerekhez képest sokkal kevesebb, támadás elhárítására elegendő védekező töltetet lehetett helyezni a torony oldalaira épített indítócsövekbe. A nagy méret nagy robbanást is jelentett: ezért a hadsereg nem is rendszeresítette, hiszen nagyon veszélyes volt a saját, a megtámadott jármű környékén harcoló lövészkatonáira. Az afganisztáni

tapasztalatok szerint 80 százalékos hatékonysággal működött, de csak a torony előtti 60 fokos szögben közeledő rakéták, gránátok ellen. A Drozd utódja végül a Kontakt-5 reaktív pótpáncélzat lett. Az 1100 kilogramm tömegű Arena már egy sokkal modernebb eszköz. Az 1994-es csecsenöldi hadjárat óriási harcjármű- és embervesztesége hatására az orosz katonai vezetés felkérte a Kolomeszkoje tervezőiroda mérnökeket, hogy dolgozzanak ki egy új aktív védelmi rendszert. Természetesen ebben az esetben is egy kis hatótávolságú felderítőradar jelzi a veszélyt, majd a közeledő rakétákat 26, egyenként indítható védőtöltet segítségével igyekszik megsemmisíteni még a becsapódás előtt, nagyjából 50 méteres távolságban. A rendszer 300 fokos lefedettséget biztosít, egyedül a torony hátsó része védetelen. Bár több járművel (T-80UM-1 harcko-

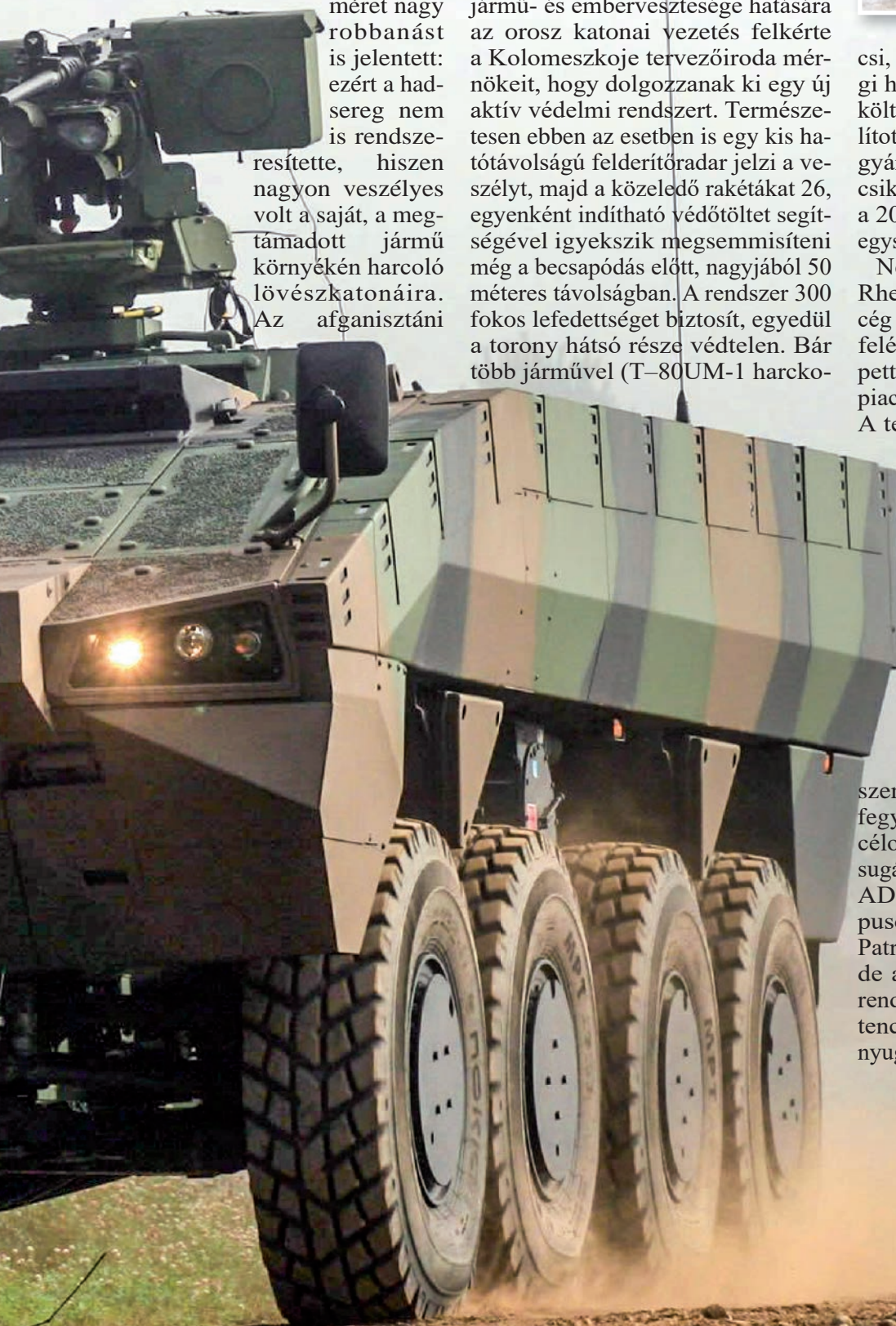

A modern Arena-rendszer még vevőre vár.

csi, BMP-3M modernizált gyalogsági harckocsi) is tesztelték, a magas költségek miatt Oroszország nem állította hadrendbe. Dél-Korea a hazai gyártású K2 Black Panther harckocsikat tervezte védeni Arena-val, de a 2006-os árakon 300 ezer dolláros egységár miatt lemondtak erről.

Németország, egészen pontosan a Rheinmetall és az IBD Deisenroth cég közös leányvállalata a moduláris felépítésű AMAP-ADS típussal lépett be az aktív védelmi rendszerek piacára, egyelőre mérsékelt sikerrel.

A tervezés során fontos szempont volt, hogy az eszköz minél többféle és eltérő méretű járműre telepíthető legyen, így az a 4×4-es könnyű páncélozott szállítójárműtől a Leopard 2-es harckocsiig skálázható. A mérnökök szerint a kifejezetten városi, kis területen zajló hadműveletekre optimalizált fegyverzet képes az akár 10–15 méteres távolságból indított rakétákat, gránátokat is semlegesíteni. Itt elektrooptikai rendszer keresi és azonosítja az indított fegyvert a radar helyett, a felderített célokat pedig egy koncentrált lézersugárral semmisítik meg. Az AMAP-ADS-t is számos nyugati járműtípuson (TPz Fuchs, Marder, CV90, Patria AMV, Iveco LMV) tesztelték, de az eddigi érdeklődéseket megrendelés egyelőre nem követte a potenciális vásárlóként számon tartott nyugat-európai hadseregektől.

Sokadik generáció, óriási üzlet

AZ ÖRÖKIFJÚ

A KATONAI REPÜLÉSNEK VANNAK OLYAN KLASSZIKUS LÉGI JÁRMŰVEI, AMELYEK EGYSZERŰEN NEM TUDNAK ELTŰNNI A GYÁRTÓSOROKRÓL. ILYEN PÉLDÁUL A C-130 HERCULES SZÁLLÍTÓGÉP, A MI-8-AS HELIKOPTER ÉS JELEN ÍRÁSUNK FŐSZEREPLŐJE, A NEHÉZ SZÁLLÍTÓHELIKOPTEREK KIRÁLYA, A CH-47 CHINOOK IS.

Július közepén jelentették be, hogy az amerikai hadsereg 156 darab CH-47F Block I változatú gépet vásárol. A helikoptereket 2022. december 31-ig kell leszállítania a Boeingnek. Ez egyben azt is jelenti, hogy többségében továbbra is az 56 éve hadrendben álló, különleges tandemrotoros kialakítású forgószárnyas lesz felelős a hadsereg nehéz felszereléseinek, nagy létszámú egységeinek hadszíntéren belüli szállításaiért. De mitől lett legenda egy

olyan légi jármű, aminek kezdetben sokan a létjogosultságát, sőt a kifejlesztettségét is kétségbe vonták?

MÉLYRE NYÚLÓ GYÖKEREK

A második világháborút követően az Egyesült Államokban is viharsebesen indult meg a helikopterek fejlesztése. Bell, Sikorsky, Kaman – ma már világhírű tervezőirodák alkották meg azokat a korai gépeket, melyekből

a ma is repülő Apache-ok, Black Hawk-ok, Huey-k és nem utolsósorban a Chinook-ok alakultak ki. Az 1940-es, 1950-es évek hőskorszakában ugyanakkor robbanómotorokat használtak, hasonlóan a repülőgépekhez. Ezek viszont méretben és tömegben nagyok, teljesítményben viszont elégtelenek voltak az egyre nagyobb szállítóképesség követelményeihez képest. Ez igaznak bizonyult az elképesztően csúnya, bumfordi kialakítású Sikorsky CH-37 Mojave-ra is, amelyet 1956 júliusában állítottak hadrendbe, összesen 154 példányban. A 26 katonát vagy három, apró terepjárót szállítani képes Mojave két Pratt & Whitney R-2800 Double Wasp csillagmotorját két pilonra, oldalt helyezték el. Bár ekkor

ez volt a nyugati világ legnagyobb forgószárnyasa, a hadsereg még nagyobbakat akart. Ehhez azonban radikálisan új felépítés és gázturbinák kellettek. Na meg a Vertol mérnökeinek bátorsága, akik 1956 végétől, a hadsereg felhívásának megfelelően, nekiálltak elkészíteni a Model 107 nevű prototípus tervrajzait; 1957-ben kapta meg a ma is ismert formákat – igaz, nem a Chinook-ét. 1958 júniusában a hadsereg megrendelte az első, kis számú sorozatot az akkor YHC-1A típusjelzésű helikopterből, hogy kellő tapasztalatot szerezzenek a gyakorlatban is a gázturbinás, 20 felszerelt lövészkatonát befogadni képes, tandemforgószárnyas nehéz szállítóhelikopterről. A gép kicsinek bizonyult, de CH-46 Sea Knight néven a tengerészgyalogság alapvető szállítóhelikoptere lett. A továbbfejlesztett, mind méretében, mind hajtóműteljesítményében alaposan átdolgozott Model 114 első prototípusa YHC-1B jelzéssel 1961. szeptember 21-én szállt fel először. A legenda megszületett...

TŰZKERESZTSÉG

Az 1962-es típusjelzés-egységesítés során CH-47A Chinook-ra átkeresztelt helikopter két, egyenként 2200 lóerős Lycoming T-55 gázturbináját a törzs hátsó részének tetején, két pilonra helyezték el, kialakítva a mai napig jellegzetes külsőt. Az egymással ellentétes irányban mozgó, tandem forgószárnyak miatt nincs szükség faroklégcsavarra, azaz a teljes teljesítmény a gép emelési és haladási képességére fordítódik. A kettős rotor miatt a gép nyugodtabban reagál, ha megváltozik a terhelés, például leoldják a külső terhet. Ezt hamarosan „élesben” is tesztelhették, hiszen már 1965-ben megérkeztek az első Chinook-ok Vietnamba. Volt miből vinni: a hidegháborús termelés miatt 1966 februárjára már 161 gép állt hadrendben. A Chinook-oknak kezdetben leginkább utánpótlás- és csapatszállítási szerepkörben kellett helytállniuk. Kiemelt feladat volt a tüzérség tarackjainak légi átszállítása olyan hegytetőkre, ahová nem veze-

tett semmilyen út, viszont az előre nyomuló amerikai lövészkatonákat és tengerészgyalogosokat tüzérségi tűzzel kellett támogatni. S persze a lövegek után a lőszer is légi úton érkezett...

Vietnamban kellett megtanulni, hogy hiába a roppant tágas belső tér, a gépet nem lehet túlterhelni (3200 kilogramm szállítmányt bírt el a hegyek között), s persze a külső függesztéses teheremelés is be kellett gyakorolni. Ez fontos volt például a kényszerleszállást végrehajtó, de még menthető repülőgépek, helikopterek kiemelésé-

hez és a közeli repülőtérré szállításához.

Az önvédelem ekkor még gyerekcipőben járt: egy-egy 7,62 milliméter űrméretű M60-as géppuska jutott a gép ajtólovészeinek. Talán ennek is köszönhető, hogy a közel 750, a hadszíntérre kerülő amerikai és dél-vietnami CH-47A-ból mintegy 200 példány megsemmisült. Volt azonban négy, állig felfegyverzett ACH-47A

is: a mai, különleges műveletekben használt MH-47G-k elődje öt M60-as vagy 12,7 milliméteres M2HB nehézgéppuskát kapott. Ezt az orr alatti toronyban egy 40 milliméteres gránátvető, illetve a gép oldalára erősítve 70 milliméteres nem irányított rakétablokkok, valamint egy-egy M24A1 20 milliméteres, mereven beépített gépágyú egészítette ki. Az egyetlen túlélő ACH-47A, az „Easy Money” az alabamai Redstone Arsenal múzeumában tekinthető meg.

TOVÁBBFEJLESZTVE

A korai vietnami tapasztalatok alapján készült el a CH-47B, immáron 2850 lóerős T55-L7-C hajtóművekkel, új, aszimmetrikus rotorlapátokkal, áttevezett és egy M60-assal védhető rámpával. A típus óriási szerepet kapott a közel 12 ezer, kényszerleszállást végrehajtott saját és szövetséges repülőgép kiemelésében, számítások szerint 3,6 milliárd dollár értéket megmentve.

A CH-47C („Super C”) már 3750 lóerős T55-L11-es hajtóművekkel is épült (a korai darabok megtartották az L7-C-t), s ezzel a maximális felszállótömeg 21 tonnára nőtt. A Vietnamban szintén bevetett forgószárnyas már exportsikert is aratott: Kanada vásárolt nyolcat, C-147-es típusjelzéssel.

Az első, igazán nagy változást az 1979-ben megjelent CH-47D hozta. A gépek (a korai példányokat leszámítva) már a 4867 lóerős T55-GA-

714A hajtóművet kapták meg, s így radikálisan nőtt a szállítható teher: külső függesztéssel akár 12 tonnát is elbír. E modellből ma is sok áll még szolgálatban, de döntő többségüket folyamatosan modernizálták, elsősorban a pilótafülkét és a műszerparkot, a navigációs és kommunikációs rendszereket érintve. Érdekesség, hogy az amerikai CH-47D-k szinte mindegyike a korábbi A, B és C változatok átépítésével készült. MH-47D néven a híres 160. különleges műveleti repülőezred is kapott 12 gépet, amelyek többek között légi utántöltő képességgel, extra páncézzal és önvédelmi fegyverzettel épültek, emellett éjjellátó szemüvegek használatával is repülhetők. Az MH-47D-ket huszonhat MH-7E követte az alakulatnál, s ezek már terepkövető radart és nagyobb üzemanyagtartályokat kaptak.

A JELEN HARCOSAI

A harmadik generáció, a cikk elején is említett CH-47F prototípusa 2001-ben szállt fel – ez a gép is egy átalakítás eredményeként kelt életre, CH-47D-ként kezdte még szolgálatát. Az eredeti amerikai tervek egyébként még arról szóltak, hogy az F-ek nagy része a D-k átépítésével születik meg, de ez az elképzelés hamar megdőlt. Mint kiderült, pénzügyileg – a teljes élettartamra vetített költségeket figyelembe véve – olcsóbb az új építésű gépek beszerzése. A Foxtrot Block I-esek már szinte csak külsejükben hasonlítanak nagyapjukra, a CH-47A-ra. A Honeywell Lycoming T55-GA-714A hajtóműnek köszönhetően a maximális felszállótömeg

már 22 680 kilogramm, amelyből 10 886 kilogramm a hasznos tömeg. A belső üzemanyagtartály közel 4 köbméteres (pontosan 3914 liter), s a maximális sebessége eléri a 301 kilométert óránként. Azonban még ez sem jelenti a fejlesztések végét: már készül a Block II-es változat is, mely 2023 és 2040 között 473 darab CH-47F és 69 darab MH-47G, különleges műveletekre specializált forgószárnyas átépítését jelenti. A főbb változások között említhető a javított hatásfokú, kompozit rotorlapát, az immár egy darabból készülő külső üzemanyagtartályok (amelyek a jellegzetes, „szoknyás” kialakítást adják), továbbá a szerkezetében megerősített orr- és hátsó rész, illetve a hajtómű-pilonok. A tervek szerint a három prototípus után 2021-ben indulhatnak meg az átalakítások s az első Block II-es gép 2023-ban állhat majd hadrendbe.

A legharciasabb Chinook két-ségtelenül a már említett MH-47G, amely a CH-47F összes fejlesztését megkapta, de teljesen digitalizált pilótafülkével, légiutántöltő-rendszerrel, csörlővel, éjjellátó szemüvegekkel, előre néző infravörös kamerával, külön elektrooptikai felderítőeszközökkel, talajkövető repüléshez szükséges radarral, műholdas navigációra alapozott mozgó térképpel, elektromos és infravörös önvédelmi, illetve rakétaészlelő berendezéssel, továbbá speciális, szabad szemmel nem látható infravörös csalival is felszerelik. A megnövelt hatótávolság elérésébe azért a 7828 liter befogadó képességű üzemanyag-tartályok is besegítenek. A 61 gépet szintén a 160. repülőezred használja.

Egyre sikeresebbek a honvédelmi táborok

IDÉN 16 HELYSZÍNEEN, 37 TURNUSBAN 1315 FIATALNAK SZERVEZTEK HONVÉDELMI TÁBORT – SUMMÁZTA A FIATALOK KÖRÉBEN EGYRE NÉPSZERŰBB NYÁRI PROGRAMSOROZAT LEGFONTOSABB MUTATÓIT ELEKI ZOLTÁN EZREDES, A MAGYAR HONVÉDSÉG HONVÉDELMI FELKÉSZÍTŐ ÉS KATONAI TESTNEVELÉSI OSZTÁLYÁNAK VEZETŐJE.

Ezen a nyáron a legtöbb turnust „harcos tematikával” szervezték, de népszerű volt a bűvár-, a hagyományőrző, az önvédelmi és a vitorlástábor is. A táborokat április elején hirdették meg; akik május végéig jelentkeztek, azok nagyrészt sikerrel jártak, június végétől azonban már a legtöbb turnusban nem volt egyetlen szabad hely sem.

A Magyar idők című napilapnak nyilatkozva Eleki Zoltán ezredes kiemelte, hogy nőtt az érdeklődés a 9–11 évesek táboroztatása iránt is, de ennek a korosztálynak inkább még a sport és honvédelmi sport jellegű táborokat javasolják. Ha pedig már testben és lélekben egyaránt megerősödtek, 12 éves koruktól várják őket is a honvédelmi táborokba,

amelyek fokozódó népszerűségét bizonyítja, hogy két éve 351, tavaly 920, idén pedig már 1315 fiatalt fogadtak.

– A legjobb reklámot a sok elégedett táborozó és a szülők jelentik, akik továbbadják a sikeres rendezvények hírét. A résztvevők minden tábor végén anonim elégedettségi kérdőívet tölthettek ki, amelyben osztályozhatták is az átélt hetet, és csak egy-két négyes osztályzatot találtunk a rengeteg ötös mellett – büszkélkedett az osztályvezető. Hozzátette: fontos visszajelzés a honvédelmi tábor hivatalos közösségi oldalán megjelenő rengeteg szülői bejegyzés is, amelyek többségében megköszönik a tartalmas programokat, a nevelő hatást, és azt, hogy a gyerekek egy hetet a friss levegőn töltöttek, sportoltak, mozogtak. A

GARANTÁLT

szülők véleménye szerint boldog, feltöltődött gyermekeket kaptak vissza, akik egy kicsit jobban figyelnek immár otthon is a rendre és a fegyelemre.

Eleki Zoltán ezredes elmondta: jövőre növelnék a férőhelyek és a helyszínek számát is, és még több turnusban szerveznének hagyományörző tábort, lehetőleg minél több történelmi kor feldolgozásával. A nyári szünettel nem zárul le a programsorozat, már idén is hirdettek két-három napos honvédelmi tábort a tanév időszakában. Jövőre pedig szeretnék még több ilyen indítani, például olyan tematikával, amely egy tanulmányi osztálykirándulás feladatát is betöltheti.

Összeállításunkban a legnépszerűbb tábori programok életképeiből adunk ízelítőt.

HARCOS TÁBORLAKÓK

Ezen a nyáron három alkalommal rendezett „harcos tematikájú” honvédelmi tábort az MH Bakony Harckiképző Központ Várpalotán. A turnusok résztvevői azonnal

belecsöppentek a katonai élet mindennapjaiba, ugyanis az egyhetes katonás vakációval kapcsolatos legfontosabb ismeretek megbeszélését követően harctéri egészségügyi foglalkozáson vettek részt. A második napon a szokásos formaságok

NÉPSZERŰSÉG

de annál több élménnyel sorakoztak a tábor lakói, hogy leadhassák felszerelésüket és felkészüljenek az ünnepélyes táborzáróra, amelyen emléktárgyak átadására és élménybeszámolókra is sor került.

TENGERNYI ÉLMÉNY

Idén két alkalommal rendeztek hatnapos, bűvár tematikájú honvédelmi tábort Szentesen, az MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezrednél. A katonás vakációra az ország minden részéből érkeztek a kihívásokat kedvelő és kereső 14–18 éves fiatalok.

A felszerelések kiosztását, valamint a biztonsági rendszabályok ismertetését követően a táborozók elsajátították a legfontosabb bűvár alapismereteket, majd belemerülhettek a bűvárbázis medencéjébe is. A második napot már az alakulat Kurca-parti gyakorlóterén töltötték a fiatalok, ahol ízelítőt kaptak a „vízen járás” alapjaiból, illetve farönkökből és pallókból szükségátkelő eszközöket is építettek. Munka közben meglátogatta őket Szpisják József dandártábornok, az

– reggeli torna, ünnepélyes zászlófelvonás – után kezdődhetett az önvédelmi ismeretek elsajátítása, majd a köröshegyi lőtérrel különféle haditechnikai eszközöket nézhetek meg. Alighanem a legnagyobb kihívást valamennyiük számára az a járőrverseny jelentette, amelyen a leküzdendő akadályok között egyebek mellett gyakorlókézigránát-dobás, traktorgumi-gurítás, gépjárműhúzás és a terepen történő tájékozódás is szerepelt.

A negyedik nap reggelén nagy volt a nyüzsgés a bakonykúti kiképzőbázis környékén, hiszen a gyerekek – nyílt nap keretében – ekkor mutatták be szüleiknek az addig tanultakat, s azt, hogy miként tudnak immár csapatban is együtt-

működni. A szituációs feladat során védőfelszerelésben álltak a bemutatók helyszínére, a „harcos” feladatokhoz pedig paintballt használtak; a szülőket Kopasz Csaba főhadnagy, a tábor parancsnoka tájékoztatta az éppen zajló eseményekről. Az utolsó napon már kissé fáradtan,

MH Hadkiegészítő, Felkészítő és Kiképző Parancsnokság parancsnokhelyettese.

A tábor harmadik napján az alakulat tiszai gyakorlótere várta a diákokat, ahol kipróbálhatták a rohamcsónakot, valamint a PTSZ-M típusú, lánctalpas kétéltűt is. A táborozás hetének csúcspontja azonban csütörtökön érkezett el, amikor a fiatalok a Mályi-tóban, nyílt vízi merülésen is bizonyíthatták addig megszerezett tudásukat, továbbá egy érdekes járőrversenyen is részt vettek. A táborozás utolsó napjai ismét a szentesi laktanyában zajlottak, s a zárónapon a diákok a szüleik előtt is megmutathatták, hogy mit tanultak az egy hét alatt. A második turnus végén három, 18. életévét már betöltött táborlakó – Vajkay Noémi, Kollár László és Kovács Dániel – ünnepélyes keretek között írta alá jelentkezését önkéntes területvédelmi tartalékos katonának.

A HAGYOMÁNYTÓL A GRIPENIG

Táborfalván, az MH Katonai Közlekedési Központ közlekedési anyagraktárának telephelyén rendezett lövész-logisztikus tematikájú hon-

védelmi táborát az MH Logisztikai Központ. Az ország számos pontjáról összesen 30 gyerek vakációzott közel egy hétig a bázison. A táborparancsnok – Kocsis Csaba főtörzszászlós, az MH Anyagellátó Raktárbaázis vezénylőszászlósa – munkáját a központ altisztjei mellett a debreceni Kratochvil Károly Honvéd Középiskola és Kollégium egyik diákja is segítette.

Az ünnepélyes megnyitót követően dr. Hídán Csaba tartott bemutatót a lovas nomád, valamint a huszár harcmodorról a gyerekeknek, és szintén történelmi ismereteik bővítését szolgálta az a budapesti kirándulás, amelynek során felkeresték a Hadtörténelmi Múzeumot. Az elméleti kalandozások mellett persze a fizikai megpróbáltatásokból is kijutott a táborlakóknak, hiszen egyebek mellett három kilométeres menetgyakorlat, katonaisátor-építés, paintball-lövészet, önvédelmi és túlélési kiképzés is várt rájuk. Ezen felül részt vettek tűzoltási és elsősegélynyújtási gyakorlaton, valamint ízelítőt kaptak a logisztikusok tevékenységéből is.

A kirándulások sorát egy kecskeméti kiruccanás zárta, az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázison megnézhatték a Gripen vadászrepülőket, valamint az Airbus A319-es szállítógépeket. Az egyhetes vakáció utolsó programjaként dr. Isaszegi János nyugállományú vezérőrnagy tartott élménybeszámolót missziós tapasztalatairól.

NAVIGARE NECESSE EST

Balatonakarattyán, az MH Rekreációs, Kiképzési és Konferencia Központban ötnapos vitorlástábor

szerveztek, amelynek céljai között – a vitorlázás alapjainak megismerése mellett – az élményközpontúság és a csapat-összekovácsolás is szerepelt. A diákok a munka- és környezetvédelmi oktatást követően megismerkedtek a vitorlással, a hajó vízre tételének szabályaival, a hajó kormányzásával és a vitorla állításával. Mindemellett betekintést nyertek a katona-egészségügyi kiképzésbe is, Schucha Ádám százados, a tábor parancsnoka pedig a rendfokozatokat és a Magyar Honvédség szervezeti felépítését mutatta be a táborozóknak.

A gyerekeknek a vitorlázás mellett egyéb „vizes” próbatételekben is részük lehetett, a különböző sportversenyeken például vízibiciklivel és csónakkal kellett teljesíteniük a távokat, majd pedig szükségeszközökből – hordóból, raklapból, ágakból – készült tutajokon, háromfős csapatokban küzdötték le a vízi akadályokat.

Az elméleti foglalkozások során a táborlakók megismerkedtek a Balaton sajátos időjárás körülményeivel, a katonás programok közül pedig minden bizonnyal a bakonykúti kiképzőbázison tett látogatás maradt a legemlékezetesebb a számukra, ahol egyebek mellett katonai terepfeladatok várták őket, dobtak gyakorló kézigrántot és elsajátították a paintball-fegyverek használatát is.

A tábor zárónapján két olimpiai bajnok látogatott el a diákokhoz a Halhatatlan Magyar Sportolók Egyesületétől: Rejtő Ildikó vívó és Vaskúti István kenus tartottak előadást életpályájukról, a feladat-orientáltságról és a kitartás fontosságáról.

Pákozd, 1848. szeptember 29.

HONVÉDSÉG SZÜLETETT

AZ 1848/49-ES FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC TIZENEGY CSATÁJA KÖZÜL 170 ÉVE PÁKOZDNÁL VÍVTÁK AZ ELSŐT, EKKOR ESTEK ÁT A TŰZKERESZTSÉGEN A MAGYAR HADERŐ RÉSZEKÉNT HARCBA KÜLDÖTT, FRISSEN FELÁLLÍTOTT HONVÉDCSAPATOK. AZ 1848. SZEPTEMBER 29-ÉN LEZAJLOTT ÖSSZECSAPÁS MÁS SZEMPONTBÓL IS KOMOLY JELENTŐSÉGGEL BÍRT: TÖBB HÓNAPPAL ELODÁZTA A HABSBERG BIRODALOM NYÍLT KATONAI FELLÉPÉSÉT MAGYARORSZÁG ELLEN.

A magyar tüzérek főszerepet játszottak a pákozdí csatában.

Apákozdi csatához vezető folyamat kapcsán mindenekelőtt a horvát–magyar viszonyt, illetve a Habsburg Birodalom és Magyarország között 1848 tavaszára kialakult helyzetet célszerű megismerni – vezeti fel a téma kapcsán folytatott beszélgetésünket dr. Hermann Róbert főtanácsos, a HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum parancsnokának tudományos helyettese.

Horvátország 1848 előtt Magyarország részeként ugyanolyan belső önállóságot élvezett, mint hazánk a Habsburg Birodalmon belül. De ahogy Magyarország ki akarta terjeszteni saját önállóságát 1848 tavaszán, úgy kívánták megtenni ugyanezt a horvátok is. Nemzeti mozgalmuk ráadásul a katonai határőrvidék révén komoly fegyveres bázissal is rendelkezett. A katonai határőrvidék lojalitását a bécsi udvar és kormányzat mindenáron biztosítani akarta a maga számára, részint az itáliai feszültségek miatt, részint pedig

A Batthyány-kormány.

azért, mert úgy gondolták: bármikor jól jöhet ez a fegyveres erő, akár a magyarokkal szemben is. Ez volt a magyarázata annak, hogy 1848. március 23-án Josip Jellačićot nevezték ki horvát bánná, majd rövidesen horvátországi főhadparancsnokká is, aki így a polgári és a katonai hatalom birtokában intézkedhetett.

– Jellačić horvát hazafi volt, de ha választani kellett az országa és a birodalmi érdekek védelme között, akkor valahogy mindig az utóbbi bizonyult erősebbnek. Bécs tehát jó

embert választott a megfelelő célra, ami már 1848 áprilisában kiderült, amikor a bán nem volt hajlandó együttműködni a frissen kinevezett magyar kormánnyal, helyette folyamatosan fegyverkezett, erősítette a horvát haderőt, majd felvonultatta csapatait a magyar határra. A két fél közötti feszültség enyhítését célzó tárgyalások semmiféle eredményre nem vezettek, a császári udvar pedig nem foglalt egyértelműen állást: időnként a magyaroknak engedtek, de közben biztatták Jellačićot, hogy folytassa tovább a megkezdett „aknamunkát” – mondja a történész, majd hozzáteszi: ugyan a bán láthatóan végig a konfliktusra játszott, a magyar–horvát megegyezés nemcsak emiatt tűnt reménytelennek, hanem azért is, mert az utóbbi területi követeléseket fogalmazott meg: Szlavóniát, Dalmáciát és a Magyar Tengeremelléket, illetve a horvát és szlavón határőrvidéket akarta magának. A magyar kormány viszont, ha már egyszer visszanyerte az ország teljes területe feletti rendelkezést, nem kívánta azt darabonként odaadni a társnemzeteknek.

Josip Jellačić horvát bán

FELHATALMAZÁS? AZ NINCS

Magyarországnak nem volt feszültségtől mentes a viszonya a Habsburg Birodalommal sem. 1848 tavaszán hazánk alkotmányos önállósághoz

HÁTORSZÁG

jutott, amelynek eredményeként az országra vonatkozó döntések a továbbiakban Pest-Budán, nem pedig Bécsben születtek. Ez pedig a hagyományos udvari köröknek és az új polgári osztrák kormánynak sem

tetszett. Ők meg akarták őrizni a Habsburg Birodalmat olyanak, amilyen korábban volt: egy központból irányított, a tartományok és az egyéb országok alárendeltsége mellett működő hatalomnak. Céljaik elérésében

a horvát nemzeti mozgalom potenciális szövetségessé vált, ezért támogatták folyamatosan Jellačićot.

– Az észak-itáliai hadjárat a Szárd-Piemonti Királyság seregeinek 1848 júliusában elszenvedett vereségével ideiglenes befejeződött, így a győztes osztrákoknak már nem kellett tartaniuk a kétfrontos háborútól. Elegendhették tehát a pórázról Jellačićot, aki minél előbb támadni akart. Tudta ugyanis, hogy a magyarok egy-két hónap alatt olyan ütőképes hadsereget állíthatnak fel, amellyel szemben nem sok esélye lesz. Offenzíváját végül 1848. szeptember 11-én indította meg; mintegy 48 000 határőrt és népfelkelőt vezetve átkelt a magyar-horvát határt képező Dráva folyón.

A Pestre érkező Lamberget a feldühödött tömeg meglincselte.

Mondhatni, a lehető legjobb pillanatban tette mindezt, hiszen épp aznap mondott le a Batthyány-kormány, vagyis teljes politikai bizonytalanság uralkodott az országban. Bécsben egyetlen „hibát” követtek el: biztatták ugyan Jellačićot (e tekintetben Theodor Baillet de Latour tábornagy, hadügyminiszter járt az élen, aki ellátta őt pénzzel és hadianyaggal), de nem adtak számára nyílt felhatalmazást, tehát a bán hadjáratának komoly legitimációs problémája volt – tudjuk meg Hermann Róberttől.

A drávai magyar haderő huszártisztjeinek küldöttsége tehát hiába kérte Jellačićtól a Magyarország elleni támadásra vonatkozó uralkodói rendeletet, nem kapta meg, mivel

A pákozdi diadal lehetővé tette az önvédelmi harc folytatását, kibontakozását.

Teleki Ádám vezérőrnagy

ilyen irat soha nem is létezett. A sereg parancsnoka, gróf Teleki Ádám vezérőrnagy mégsem szállt szembe az agresszonnal, inkább visszavonult; ennél okosabbat az adott helyzetben nem tehetett, hiszen mindössze kb. 5000 emberrel rendelkezett, szemben a horvátok közel 50 ezer katonájával.

– A bán serege azonban a harcértékét tekintve szerfölött vegyes képet mutatott. A határőrcsapatok viszonylag komoly erőt képviseltek, de számos elemük messze elmaradt a kívánalmaktól, egy részüket még felfegyverezni sem sikerült rendesen. Még nagyobb problémát jelentett a tisztek alacsony száma, de a tüzérség is súlyos hiányosságokkal küszködött. Mindezek

tetejébe Jellačić lovassága kimondottan pocsek volt, ezért jöttek jól neki a magyar oldalról átállt császári-királyi lovasezredek – sorolja a szakember.

A magyarországi politikai válsághelyzet ráadásul megoldódott azzal, hogy Batthyány Lajos újabb kormányalakítási megbízást kapott, Mindeközben Jellačićot egyre több kellemetlen meglepetés érte: az utánpótlási vonalait a magyar nemzetőrök, népfelkelők egymás után vágták el, amelynek nyomán tíz nappal az invázió kezdete után megszűnt a kapcsolata a horvát hátszaggal.

– A bánhoz hasonlóan Bécs szintén abban reménykedett, hogy a magyarok, megrettenve a támadástól, önként lemondanak az 1848 tavaszán elért minden vívmányról. A Délvidéken ekkor már háborúban álltunk a szerbekkel, az értékes csapatok jelentős részét az ottani harcok kötötték le. A drávai magyar hadsereg nagyságával az osztrák vezetés tisztában volt, s nem hitte, hogy azt nagyjából két hét leforgása alatt ki lehet egészíteni akkora erővel, amely már lehetővé teszi a horvátokkal szembeni eredményes ellenállást. A birodalom persze a két fél konfliktusában továbbra sem akart nyíltan állást foglalni, azt gondolta, hogy majd a béketeremtő szerepkörében tetsze-

lehet: ha a magyarok elfogadják a követeléseit, visszavonulásra bírja a horvátokat – mutat rá Hermann Róbert.

CSATÁT KELL ÁLLNI!

A horvát–magyar határon széles vonalban felsorakozott drávai magyar hadsereget 25-30 ezer fő alkotta, de a reguláris erők száma eltörpült a mozgósított nemzetőröké mellett, akiket viszont hadműveletekben, csatákban nem lehetett alkalmazni. A bán támadásának megindulásakor Csány László kormánybiztos el is bocsátotta ezeket a csapatokat azzal, hogy szervezzék meg a népfelkelést, okozzának minél több kárt az ellenségnek, vágják el az utánpótlási vonalaikat, üssenek rajta a szállítmányaikon. A reguláris haderő nem magyar kiegészítésű részei (például egyes lovasági alakulatok) átálltak Jellačićhoz, így a parancsnoki tisztséget 1848. augusztus 19-én átvevő Teleki grófnak mindössze a korábban már említett 5000 katonája maradt; honvédek, önkéntes mozgó nemzetőrök, magyar kiegészítésű sorezredi csapatok, illetve császári-királyi huszáralakulatok.

Szeptember 15-én aztán a vezérőrnagyot is elmozdították beosztásából, Batthyány pedig elérte, hogy a hadsereg tisztikarának engedelmességét biztosítandó, a nádor, István főherceg legyen az új fővezér. Ő találkozót kért a bántól, Jellačić azonban nem jelent meg a tárgyalások színhelyén, a KISFALUDY gőzhajó fedélzetén. A nádor látva, hogy a horvát parancsnok még ezt a megalázó viselkedést is megengedheti magának, Pestre, majd Bécsbe utazott és lemondott a fővezérségről; helyét Móga János altábornagy vette át.

Mindeközben a magyar hadsereg folyamatosan hátrált, Székesfehérvár kiürítését követően a Velencei-tó északi partjára vonult vissza, hogy Pátka és Sukoró térségében foglaljanak állásokat, míg a bán Pákozdon rendezte be főhadiszállását.

– A fővárost fedezendő, Móga altábornagy további visszavonulást tervezett, egészen Martonvásárig. Az országgyűlés által a táborába küldött biztosok viszont azt akarták, hogy a sereg most már ne a Pest-Budára, hanem a Zágrábba vezető utat mutassa meg a bánnak, vagyis ütközzön meg végre az ellenséggel. E kérdésben a szeptember 28-i sukorói hadita-

nácson szenvedélyes vita bontakozott ki. Batthyány Lajos miniszterelnök javaslatára Móga vállalta, hogy ha Jellačić támad, ő sem marad tétlen – idézi fel a 170 éve történeteket a főtanácsos.

Batthyány nem véletlenül volt a táborban. Szeptember 25-én ugyanis az uralkodó gróf Lamberg Ferenc altábornagyra bízta minden, Magyarországon található fegyveres erő (így a Velencei-tó környékén egymással farkasszemet néző magyar és horvát hadsereg) irányítását. A miniszterelnök azt hitte, Lamberg a magyar táborban tartózkodik, ezért ő is oda-sietett, hogy ellenjegyezze a tábornok főparancsnoki kinevezését.

– Az 1848. évi III. törvénycikk értelmében ugyanis csak azok az uralkodói rendeletek tekinthetők érvényesnek, amelyeken magyar miniszteri ellenjegyzés van. Batthyány ezért utazott Sukoróra, de ott nem találta Lambergot, akitől egyébként azt remélte, eltántoríthatja Jellačićot a támadási tervétől. Az altábornagy azonban a fővárosba utazott, ahol szeptember 28-án – miután Batthyány távollétében az országgyűlés Kosuth Lajos indítványára törvénytelennek nyilvánította a kinevezését – a

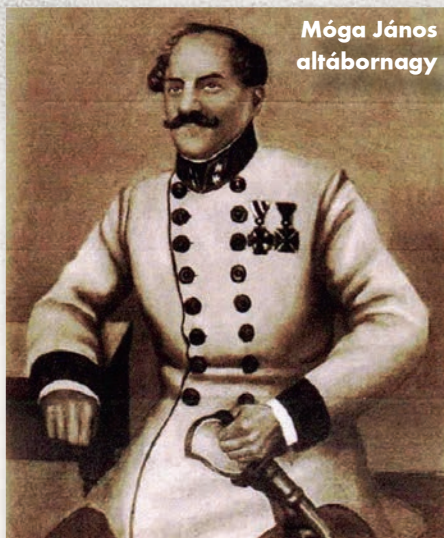
Ozoránál a magyarok jelentős számú ellenséges csapatot kényszerítettek fegyverletételre.

hajóhídon a felbőszült tömeg meglincselte. Lamberg tragédiájának híre aznap este érkezett meg Sukoróra, de ez nem befolyásolt semmit: addigra már döntés született arról, hogy horvát támadás esetén a magyarok csatát állnak – fogalmaz a történész.

A bán 1848. szeptember 29-én aztán valóban megindította csapatait. Délután 10 óra környékén a magyar jobbszárny ellen próbálkozott, de rohamai rendre megtörték a honvédek és az önkéntes nemzetőrök ellenállásán. Jellačić ezt követően a centrummal szemben kísérletezett – sikertelenül, hiszen előrenyomuló katonáit meghátrálásra kényszerítették a jól kiképzett magyar tüzérek pontos lövései. A horvát vezérkar munkája sem volt tökéletes, mert a támadó sereg egyharmada csak késve, délután öt órakor érkezett a csata helyszínére, amikor a küzdelem már jó 60 perce véget ért. Jellačić ekkorra már letett az offenzíva folytatásáról, helyette háromnapos fegyverszünetet kötött, majd október elsején elhagyta az állásait. Horvátországba ugyanakkor nem akart visszavonulni, mert az a kudarc egyértelmű beismerése lett volna, így végül Győr felé vette az irányt. Ez idő alatt csatlakoztatta

Móga János
altábornagy

magához a Dunántúlon állomásozó császári-királyi csapatokat, melynek következtében jelentősen megerősödött, s így már egy újabb támadás indításán is gondolkodhatott. E tervéről aztán az október 6-án kitört bécsi forradalom hírére állt el végleg.

TELJES DIADAL

A pákozdi győzelem ellenére Móga sem maradt a Velencei-tó környékén elfoglalt állásaiban, helyette vissza-

vonult Martonvásárig, mert tartott a horvátok megkerülő manőverétől. Az erősítések beérkezését követően aztán óvatosan üldözni kezdte az ellenséget, s ennek is köszönhetően október közepéig a Dunántúl ismét magyar kézen volt, egyúttal sikerült biztosítani a nyugati országrész legfontosabb várait és erődjait, azaz Komáromot, Lipótvárt, illetve Eszéket. Mindeközben Jellačić Székesfehérváron hátrahagyott helyőrségét a városi népfelkelés, a Baranya és Tolna megyén át érkező 10 000 fős, Roth és Philippovich vezette hadosztályokat pedig Görgei Artúr, Csapó Vilmos és Perczel Mór csapatai kényszerítették fegyverletételre.

A pákozdi csata egyik érdekessége abban állt, hogy mindkét oldalt császári-királyi tisztek, tábornokok vezényelték, akik meggyőződéssel vallották: a parancsok szerint járnak el. Mint azt a korábbiakban már említettük, Bécs nem foglalt egyértelműen állást a magyar–horvát konfliktusban, ezzel megosztotta a hadsereget, s végső soron minden katona saját lelkiismereti ügyévé tette, hogy miként értelmezi az uralkodóra, illetve a magyar alkotmányra tett esküjét.

– A szabadságharc során összesen tizenegy csatát vívtak, az elsőt Pákozdon. Lélektani szempontból is fontos volt, hogy ezt az összecsapást a magyarok nyerték, de az 1848. szeptember 29-én aratott diadal mindenekelőtt katonai és politikai jelentőséggel bírt, hiszen ez tette lehetővé az önvédelmi harc folytatását, kibontakozását. Vereség esetén ugyanis a császári-királyi tisztikar nagy része valószínűleg elhagyja a magyar oldalt. A győzelem következtében viszont azok is maradtak, akiknek korábban kételyeik voltak. A Pákozdnál történtek mindazonáltal az 1848. október 6-án kitört bécsi forradalommal együtt jelentettek valódi sikert. Ez utóbbi ugyanis megakadályozta a Habsburg Birodalom azonnali nyílt katonai fellépését Magyarország ellen. Az így nyert időt pedig a felkészülésre lehetett fordítani: az ország nagy részén nyugodt körülmények között folyt a hadseregszervezés, a hadianyag- és a fegyvergyártás – összegez Hermann Róbert.

A szövetségesek döntő offenzívája

A VERESÉG KÜSZÖBÉN

AZ 1918. SZEPTEMBER VÉGI HATALMAS EREJŰ SZÖVETSÉGES TÁMADÁS NYUGATON, ILLETVE AZ EZZEL EGYIDEJŰLEG A BALKÁNON BEKÖVETKEZETT BOLGÁR ÖSSZEOMLÁS NEM HAGYOTT KÉTSÉGET AFELŐL, HOGY A KÖZPONTI HATALMAK AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚS VERESÉG KÖZVETLEN KÜSZÖBÉRE ÉRKEZTEK.

Az ország hadba lépése után görög csapatok csatlakoztak a Szaloniki térségében állomásozó antanterökhöz.

A nyugati hadszíntéren kialakult patthelyzet felszámolásával összefüggésben már 1915 elején szóba került a brit és a francia katonai vezetésben a Balkán-félszigeten indítandó offenzíva ötlete. Ugyanakkor már maga a felvetés is heves vitát gerjesztett. Egyesek szerint a délkelet-európai szerepvállalás az antanthoz történő csatlakozásra ösztökélheti a térségbeli országokat, erre válaszul a németek kénytele-

nek lesznek csapatokat átirányítani a Balkánra nyugatról, ami az utóbbi hadszíntéren végre meghozhatja az áhított áttörést. Mások viszont csak az erők felesleges megosztását látták a félszigeten végrehajtandó vállalkozásban.

A vitából végül a hadművelet támogatói kerültek ki győztesen, így 1915 októberében a görögországi Szaloniki kikötőjéből megindult a támadás. Az offenzíva fő indo-

tin királyt. A németek mindeközben éppen ellenkezőleg cselekedtek: fokozatosan kivonták katonáikat a hadszínterről, így szinte kizárólag a bolgár haderő feladata lett az antant lekötése. 1918 szeptemberéig ez sikerült is.

BOLGÁR BÚCSÚ

Mint ahogy a Hajdu Tibor–Pollmann Ferenc szerzőpáros „A régi Magyarország utolsó háborúja” című könyvében fogalmaz, 1918-ban sem a nagypolitika helyezte a régiót az érdeklődés középpontjába, hanem néhány ambiciózus és bizonyítási vágytól hajtott hadvezér. A támadás ötlete a görög–szerb határ közelében fekvő Dobropoljénál valószínűleg egy szerb vezérkari megbeszélés során született, még 1916 novemberében. Zivko Pavlovic ezredes ismerte fel elsőként, hogy az a terület kifejezetten alkalmas lenne egy áttörés végrehajtására, persze csak akkor, ha nagyobb erőt sikerül oda összpontosítani. Az elgondolás azonban sem a következő évben, sem 1918 első felében nem jutott közelebb a megvalósuláshoz, mígnem egy francia jelentés újra megerősítette a szóban forgó frontszakasz alkalmasságát arra, hogy ott komolyabb vállalkozásra kerüljön sor, olyanra, amely akár az egész macedóniai front sorsát is lényegesen befolyásolhatja. 1918 júliusában aztán a frissen kinevezett balkáni főparancsnok, a francia Franchet d'Espérey tábornok magáévá tette a támadás ötletét.

A bolgárok tudtak a küszöbönálló offenzíváról, illetve arról, hogy az antant figyelmét a dobropoljei állások keltették fel leginkább, ám hiába ismerték a szemben álló fél szándékait, képtelenek voltak megakadályozni azok megvalósítását. Szövetségeikre sem számíthattak: 1918 őszén sem Németország, sem az Osztrák–Magyar Monarchia nem tudott hathatós segítséget nyújtani a macedón front megerősítéséhez.

A balkáni antanterő 20 hadosztályból, 350 ezer főből állt. Velük szemben a központi hatalmak védelmét szinte kizárólag a kimerült és ellátási problémákkal küzdő bolgár sereg

Egy amerikai katonát részesítenek elsősegélyben a franciaországi Varennes-en-Argonne településének térségében, 1918. szeptember 26-án.

ka ekkor már Szerbia megsegítése volt, de ezzel addigra már elkésett az antant. Mindazonáltal a kiépített hídfőállást nem adták fel; azt a központi hatalmak oldalán hadba lépő Bulgária elleni műveletekhez használták fel. A Balkán vitathatatlanul mellékhadszíntérnek minősült, és a szemben álló felek ennek megfelelően is kezelték. Az antant és a központi hatalmak is leginkább azért tartották fontosnak a délkelet-európai jelenlétüket, hogy ezzel bizonyos számú ellenséges hadosztályt távol tartsanak a fontosabb hadszínterektől, mindenekelőtt a nyugatitól.

Az idő előrehaladtával ugyanakkor az antant egyre nagyobb erőket összpontosított Szaloniki térségében: francia és brit egységek mellett a szerb hadsereg maradványait, továbbá olasz, román és görög csapatokat. Az utóbbiakat azután, hogy ellenfelei 1917 júniusában eltávolították a hatalomból a németbarát I. Konstan-

HÁTORSZÁG

alkotta, amely szintén mintegy 350 ezer katonát számlált. Az áttörés zónájában viszont a támadók komoly túlerőben voltak.

Az antant tüzérségi előkészítése 1918. szeptember 14-én reggel

vette kezdetét. Több mint 500 löveg ágyúzta a Dojrani- és a Preszpa-tó közti mintegy 150 kilométer szélességű vonalon az ellenséges állásokat, másnap hajnalban pedig hat szerb és két francia hadosztály indult roham-

ra. A bolgárok ekkor még igen szívósan küzdöttek, ennek ellenére a nap végére mindhárom kulcsfontosságú magaslat (Veternik, Piramis, Sokal) a támadók kezére került. Szeptember 16-án ugyanerre a sorsra jutott a Dobropoljétól északra magasodó 1550 méteres csúcs, a Kozjak is, ami pedig a második védelmi vonal sorát pecsételte meg. A bolgárok rendezetlen visszavonulásba kezdtek: az antant gyakorlatilag három nap alatt döntésre vitte az összecsapást. A bolgár hadvezetés ismét szövetségeseihez fordult segítségért, de a gyorsan odairányított német és osztrák–magyar hadosztályok már nem érkeztek meg időben. Bulgária kormánya szeptember 25-én fegyverszünetet

Egy templom romjai nyújtanak menedéket az amerikai hadsereg sebesült katonáinak.

A nyugati hadszíntéren a szövetséges erők semmiben nem szenvedtek hiányt, tüzérségi lőszerből is volt elegendő.

kért; az erről szóló dokumentumot végül 29-én írták alá Szalonikiben, s a következő napon lépett életbe. A balkáni antanthadsereg előtt ezzel szabaddá vált az út észak felé, a Monarchia határaihoz, továbbá Bulgárián át Romániába.

A bolgár kapituláció nyomán gyakorlatilag védhetetlenné vált a központi hatalmak macedóniai frontja, de azért a balkáni csapatokat október elején egy hadseregcsoportba szervezték, amelynek parancsnoki beosztását az osztrák–magyar haderő kipróbált hadvezérére, báró kövessházi Kövess Hermann tábornagra bízta. A lehetetlen helyzetben az egyedüli célra vezető módszernek a minél lassabb visszavonulás tűnt, lehetőleg

elkerülve az antanterőkkel való nyílt összeütközést, mivel az csak a csapatok további felmorzsolódását eredményezné. Október folyamán végül ez a stratégia érvényesült. Az antant nagyon óvatosan nyomult előre, mivel nem volt pontos információja a központi hatalmak még harcoló alakulatainak tényleges erejéről, s azt túlbecsülte. A hátráló csapatok a hónap végére érték el a Duna–Száva vonalát. A szerbiai területek kiüríté-

sével párhuzamosan természetesen megkezdődött az Albániában állomásozó osztrák–magyar erők visszavonása is.

A VÉGSŐ CSAPÁS

A bolgár hadsereg szétzúzását a német főparancsnok, Erich Ludendorff tábornok később a háborús vereséghez vezető út egyik döntő tényezőjének nevezte. Mindazonáltal

Az 1918. szeptember 26-án kezdődött Meuse–Argonne offenzívában meghatározó szerephez jutottak az amerikai alakulatok.

1918 szeptemberében az ő csapatai sem álltak a helyzet magaslatán. A hónap végére erői visszaszorultak a Hindenburg-vonal mögé, feladva a tavasszal meghódított területeket. A francia Ferdinand Foch marsall vezérése alatt a szövetséges hadseregek ekkor nagyszabású támadást indítottak szinte a teljes arcvonalon.

A főparancsnok már július közepétől tervezte ezt az általános offenzívát, amellyel a német utánpótlást biztosító fő vasúti csomópontokra akart csapást mérni. Úgy vélte, ennek hatására az ellenségnek két választása marad: e területek védelmére rendezkedik be, és akkor az erői felmorzsolhatók, vagy mindent hátrahagyva a menekülésszámba menő visszavonulást választja.

A szövetségesek Franciaországban 220 hadosztállyal rendelkeztek, Foch ezek közül százhatvanat tervezett bevetni, hatvanat tartalékban hagy-

A tankok alkalmazása jelentősen megkönnyítette a védelem áttörését.

va. Három különálló, hatalmas, de szinte egyidejű csapást készített elő, lehetlenné téve ezzel a német átcsoportosítást. A jobb szárnyon, a Reims és Verdun fölötti, illetve a két város közötti területről a 4. és az 5. francia, továbbá az 1. amerikai hadsereg lendül előre. Középen, Cambrai, St. Quentin és Laon térségéből az 1., a 3. és a 4. brit, valamint az 1. és a 10. francia hadsereg mér csapást. A

bal szárnyon, Flandriában a 2. és az 5. brit, a 6. francia, illetve a belga hadsereg rohamoz, a flotta támogatásával. A szemben álló német haderő 197 hadosztályból állt – 113 a frontvonalban, 84 tartalékban –, ám ezek sem a létszám, sem a fegyverzet tekintetében nem érték el a szövetséges hadosztályok szintjét.

Szeptember 26–28. között mind a három támadás megkezdődött,

amelynek végeredménye aligha lehetett kétséges. A németek hatékonyan lassították a szövetségesek előnyomulását, de ezt az offenzívát már nem tudták megállítani. A hónap végén a Verdun és a tengerpart közti terület szinte egyetlen hatalmas izzó csataterévé vált, s a támadók mindegyike áttörték a védelmet. A németek nagyszámú foglyot, sebesültet és fegyvert hátrahagyva megkezdték visszavonulásukat.

MÁS, MINT A KORÁBBIAK

A küzdelem most egészen másként alakult, mint az állóháború éveiben. Az akkori feltételek a védekező félnek kedveztek, és a rohamozót állították szinte megoldhatatlan feladat elé. 1918 őszén ez épp fordítva volt. Mindenekelőtt a tankok tömeges bevetése jelentette a különbséget. Korábban az offenzívát hatalmas

Az offenzíva megállíthatatlannak tűnt: miután a franciaországi Barastre városának határában lévő hidat az új-zélandi műszakiak rendbe hozták, folytatódhatott az előrenyomulás.

erejű és hosszú tüzérségi tűz vezette be, hiszen az ágyúzással zúzták szét a védelmet. Csakhogy ez elárulta a támadás helyét, ami lehetővé tette a tartalék erők helyszínre irányítását. Ennek eredményeként pedig hiába törtek keresztül a tüzérség által elpusztított állásokon a rohamozó csapatok, néhány kilométerrel hátrébb megállították őket. Most viszont a tankok – melyeket többnyire repülő is támogattak – komolyabb tüzérségi tűz nélkül is utat törhettek a gyalog-

Egy halott német géppuskás a Hargicourt település melletti lövészárkokban.

Temető a kelet-franciaországi Saint-Jean-sur-Tourbe közelében: a szövetségesek 1918. őszi általános támadása hatalmas veszteségekkel járt.

ság számára. Így a támadás meglepetésszerű volt, és még az ellenséges tartalék erők bevetése előtt megvalósult az áttörés. Az állóháború ideje tehát lejárt.

A németek hiába voltak mesterei a védekező hadviselésnek, ez kevésnek bizonyult. A Hindenburg-vonal elvesztése után Ludendorff kijelentette: Németországra elkerülhetetlen és döntő vereség vár. Mégis mozgósítani akarta az egész német nemzetet egy totális háborúhoz, hogy tárgyalóasztal mellé kényszerítse a szövetségeseket, de kudarcot vallott. Az igénybevétel ráadásul nagyon kimerítette a tábornokot, s 1918. október 26-án II. Vilmos császár le is váltotta őt a főparancsnoki posztról. Miközben Németország sodródott a háborús vereség és a forradalom felé, Ludendorff Svédországba menekült.

1918. október végére a szövetségesek feltartóztathatatlan előnyomulása jelezte, hogy ez az offenzíva különbözik a korábbiaktól. A támadóknak nemcsak a lövészárkháború taktikai problémáit sikerült leküzdeniük, de a módszerek fejlesztésével és az erőforrások hatékony beosztásával arra is képesek voltak, hogy a németek ellenállását legyűrve a front teljes szélességében folyamatosan előnyomuljanak. Egymás után küzdötték le az ellenséges védelmi vonalakat, ez pedig megtörte a német katonák harci szellemét, gyengült ellenállásuk, az alakulatok a felbomlás szélére sodródtak, a folyamatot pedig csak tovább erősítette a szövetségesek egyre nyilvánvalóbb fölénye. A négyesztendő küzdelem a végső fázisához érkezett.

Kézzel fogható történelem

Dr. Hermann Róbert

CSUDÁKNAK ÉVE. EZT A TOMPA MIHÁLY-VERSBŐL VETT IDÉZETET ADTÁK KÉSZÍTŐIK AZ 1848/49-ES FORRADALOM ÉS SZABADSÁGHARC ESEMÉNYEIT FELDOLGOZÓ KÖNYV CÍMÉNEK. A KIADVÁNY KÜLÖNLEGESSÉGE ABBAN ÁLL, HOGY A LAPJAIRA APPLIKÁLT ZSEBEKBE, TASAKOKBAN KORABELI DOKUMENTUMOK REPRINT VÁLTOZATAIT TALÁLJUK, VAGYIS A TÖRTÉNELEM KÉZZEL FOGHATÓVÁ VÁLIK.

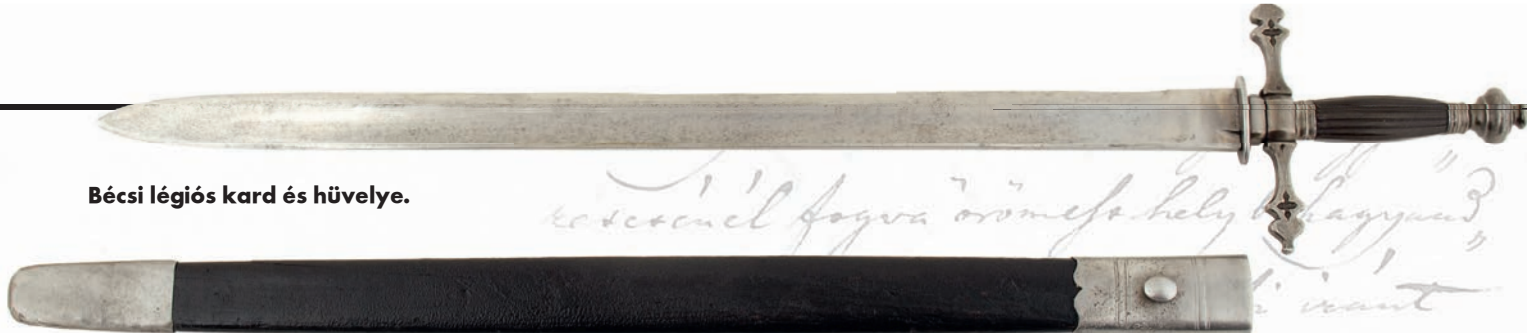
A könyv mellé egy korabeli kokárda replikája is jár.

Bécsi légiós kard és hüvelye.

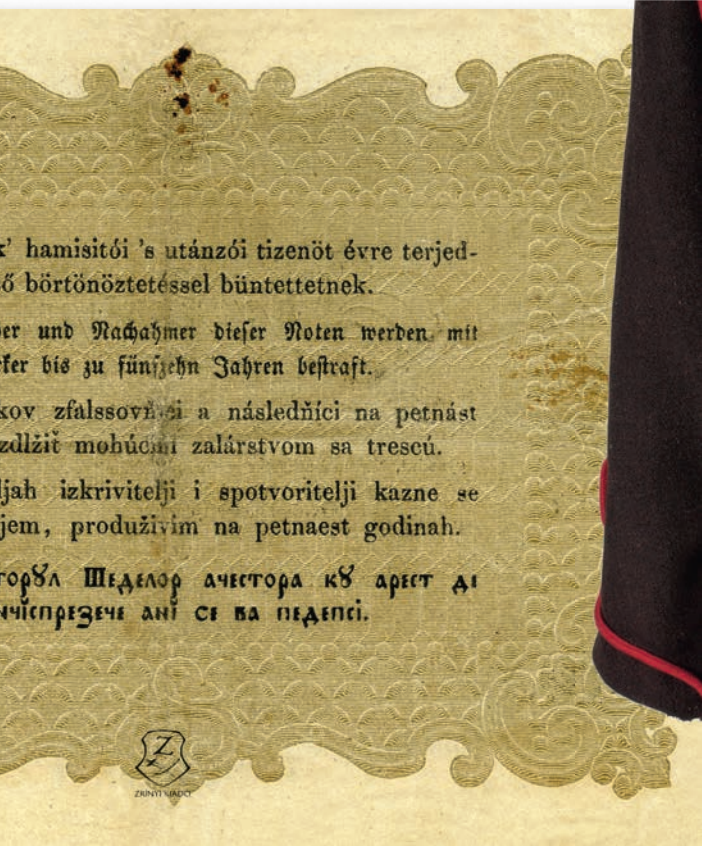
álltak rendelkezésünkre. Több száz portré, eseményábrázolás, zsánerkép, továbbá a birtokunkban lévő műtárgyakról (például a szabadságharc zászlóiról, kitüntetéseiről vagy fegyvereiről) készült fotók közül válogathattunk. A Magyar Nemzeti Múzeumtól is kaptunk képeket, például a tavaszi és a nyári hadjárat eseményeit megörökítő Than Mór-festmények digitális változatait. A saját gyűjteményemből ugyancsak kerültek az oldalakra litográfiák, metszetek, s egy magángyűjtő barátom, Dobák Géza szintén a rendelkezésünkre bocsátotta a korszakra vonatkozó kéziratos és nyomtatványanyagát. Összességében tehát nem az okozott gondot, hogy mit mivel illusztráljunk. Sokkal inkább az, hogy a szóba jöhető képek közül melyiket hagyjuk ki. A korábbi „dobozkönyvek” példáját követve ezúttal is igyekeztünk a kötet értékét emelni valódi különlegességek, eddig nem publikált

illusztrációk közzétételével. Természetesen ugyanezt az elvet követtük a reprint dokumentumok esetében is, amelyek kiválogatása nagyrészt rám hárult.

– **Ez utóbbiak szelektálásánál milyen egyéb szempontok érvényesültek?**

– Egyrészt fontosnak éreztem, hogy a korszak alapdokumentumai – olyanok, mint például az 1848. május 16-i felhívás a honvédség szervezéséről, az 1848. október 3-i uralkodói manifesztum az ország haditörvények alá rendeléséről vagy a függetlenségi nyilatkozat – mind na-

Honvédtiszti egyenruha.

Red September 1848.

– a szerző megjegyzése), de akkor haladéktalanul, ha méltóságod ide vagy akárhova rendel. Életre-halálra kész embere, Görgei őrnagy”. E sorok egyébként akkor születtek, amikor Kossuth a Batthyány-kormány lemondása miatt már nem töltötte be a pénzügyminiszeri posztot, de az Országos Honvédelmi Bizottmánynak sem volt még a tagja. Ha úgy tetszik, kívül állt a hatalmon, ugyanakkor sejteni lehetett, hogy ő lesz „a jövő embere”. Görgei ez idő tájt a szolnoki önkéntes mozgó nemzetőri tábor parancsnoki tisztét látta el, s levelében tulajdonképpen hűségnyilatkozatot tett Kossuthnak. A leendő kormányzó számára ugyancsak fontos volt ez a kinyilatkoztatás; rendkívül értékesé vált számára Görgei, s ez a Batthyány-kormány lemondása, illetve a Josip Jellačić horvát bán támadása által előidézett bizonytalan politikai és katonai helyzetben nem kis jelentőséggel bírt. A szabadságharc két meghatározó személyiségének viszonya tehát ekkor még harmonikus volt. Ez az állapot azonban hamarosan megváltozott...

(Az illusztrációk a „Csudáknak éve” című könyvből valók.)

A szegedi 3. honvédzászlóalj zászlószalagja.

Az olaszországi magyar légiónári sapkája.

1807M. árkszászablya.

Guyon Richárd egyenruhája.

Hazámat szolgálom

Áder János köztársasági elnök állami ünnepünk, augusztus 20. alkalmából adományozta a **Magyar Érdemrend tisztikeresztje (katonai tagozat)** kitüntetését Domján László vezérőrnagynak, a HM védelempolitikai főosztály vezetőjének; a **Magyar Érdemrend lovagkeresztje (katonai tagozat)** kitüntetését Sáfár Albert dandártábornoknak, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság légierő haderőneme főnökének, Széles Ernő nyugállományú dandártábornoknak, a Magyar Tartalékosok Szövetsége elnökének, Mucsi István ezredesnek, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság Híradó, Informatikai és Információvédelmi Főnöksége főnökének, Zentai László Attila ezredesnek, az MH 54. Veszprém Radarezred parancsnokának; a **Magyar Arany Érdemkereszt (katonai tagozat)** kitüntetését Kiss Róbert ezredesnek, az MH 86. Szolnok Helikopterbázis törzsfőnökének; a **Magyar Arany Érdemkereszt (polgári tagozat)** kitüntetését dr. Sántha Gábornak, az 1956-os Magyar Szabadságharcosok Világszövetsége elnökének; a **Magyar Ezüst Érdemkereszt (katonai tagozat)** kitüntetését Babos Sándor századosnak, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat vezető műveleti főtisztjének; a **Magyar Bronz Érdemkereszt (katonai tagozat)** kitüntetését Szigeti Zoltán alezredesnek, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat osztályvezetőjének, Tóth Sándor József alezredesnek, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat osztályvezetőjének, Tar József őrnagynak, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat kiemelt műveleti főtisztjének.

Magyarország köztársasági elnöke – felelős vezetői beosztásában végzett kiemelkedő munkája elismeréséül, a honvédelmi miniszter előterjesztésére – 2018. augusztus 20-i hatállyal előléptette altábornaggyá dr. Béres János vezérőrnagyot, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat főigazgatóját, dr. Böröndi Gábor László vezérőrnagyot, a Honvéd Vezérkar főnökének koordinációs helyettesét; kinevezte dandártábor-

nokká Garas László ezredest, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság törzsfőnökének műveleti helyettesét, dr. Pohl Árpád ezredest, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar dékánját.

Dr. Benkő Tibor honvédelmi miniszter állami ünnepünk, augusztus 20. alkalmából **Mészáros Lázár-díjat** adományozott Pollák Frigyes ezredesnek, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat igazgatójának.

A tárcavezető – beosztásában huzamos időn át végzett kiemelkedő tevékenysége, valamint szakmai érdemei elismeréséül – adományozta a **Szolgálati Érdemjel babérkoszorúval ékesített arany fokozatát** Zsiga Tamás László dandártábornoknak, dr. Keszely László ezredesnek, Mudra József ezredesnek, dr. Sticz László ezredesnek; a **Szolgálati Érdemjel arany fokozatát** Mergancz Sándor dandártábornoknak, Kriston István főtörzszászlósnak, Halászné dr. Tóth Alexandra ezredesnek, Zákány Péter ezredesnek, Molnár Gábor Zoltán alezredesnek, Szalay László alezredesnek, Szilágyi László Péter alezredesnek, Tircsi Hajnal alezredesnek, Ács Beatrix őrnagynak, Németh Erika törzszászlósnak; a **Szolgálati Érdemjel ezüst fokozatát** Balla Tibor alezredesnek, Fronek Antal alezredesnek, Minkó Ottó alezredesnek, Polyák György alezredesnek, Rédei Róbert alezredesnek, Sinkai Roland alezredesnek, Mohos Zsolt őrnagynak, Nagy Sándor őrnagynak, Sipos László századosnak, Mohácsi Tamás Imre törzszászlósnak; a **Szolgálati Érdemjel bronz fokozatát** Adány Sándor alezredesnek, Christe Dániel őrnagynak, Csontos Zoltán őrnagynak, Csöngé Péter őrnagynak, Lévai Róbert Zoltán őrnagynak, Maták Aliz őrnagynak, Szilágyi Gábor őrnagynak, Vágner Szabolcs őrnagynak, dr. Bácsiné dr. Bozsik Brigitta századosnak, Nagy Dániel századosnak, Nyilas Gergely századosnak, Utsai András századosnak, Visnyei Miklós századosnak, Sándor Mihály főhadnagynak, Szőke Enikő Ágnes főhadnagynak, Császárné Mórocz Rózsa

zászlósnak, Filló Gyuláné zászlósnak, Kővári-Wasserscheid Viktória zászlósnak, Soltész András zászlósnak, Takács László zászlósnak, Filó Lajos László főtörzsrőrmesternek, Horosz Róbert főtörzsrőrmesternek, Jenei Judit főtörzsrőrmesternek, Juhász Sándor főtörzsrőrmesternek, Kiss Nelli főtörzsrőrmesternek, Kovács Attila főtörzsrőrmesternek, Tóth Gábor főtörzsrőrmesternek, Hevér Balázs törzsrőrmesternek, Katona Levente törzsrőrmesternek; a **Honvédelemért Kitüntető Cím babérkoszorúval ékesített fokozatát** dr. Zséli János kormánytisztviselőnek, Tóth János közalkalmazottnak; a **Honvédelemért Kitüntető Cím I. fokozatát** Kleer Ferenc Zoltán munkatársnak; a **Honvédelemért Kitüntető Cím II. fokozatát** Bartal Edit munkatársnak, Pákozdi László István munkatársnak, Vámosiné Küzmös Anita munkatársnak, Germán Zsuzsanna közalkalmazottnak, Köbli Istvánné közalkalmazottnak, Molnár Éva közalkalmazottnak; a **Honvédelemért Kitüntető Cím III. fokozatát** dr. Cservényi Dóra kormánytisztviselőnek, Némethné dr. Simon Bernadett Katalin kormánytisztviselőnek, Izsák Nándor főmunkatársnak, Szajkóné Kiss Éva munkatársnak, Bakonyi Balázs közalkalmazottnak, Bakos Tiborné közalkalmazottnak, dr. Böröcz István közalkalmazottnak, Hanuska Antónia közalkalmazottnak, Koleszár József közalkalmazottnak, Rell Gábor közalkalmazottnak, Ribáné Mármárosi Judit Gyöngyi közalkalmazottnak, Tóth Adrienn közalkalmazottnak, Varga Andrea közalkalmazottnak.

Dr. Benkő Tibor – a Nemzetközi Katonai Sporttanács (CISM) által szervezett 20. katonai triatlon világbajnokságon, a Magyar Honvédség képviselőjében csapatként nyújtott, illetve egyéni sportteljesítménye elismeréséül – **egyszeri teljesítményjuttatást** állapított meg, illetve **emléktárgyat** adományozott Polonyiné dr. Svéd Krisztina Amelita őrnagy részére; **egyszeri teljesítményjuttatást** állapított meg Róth Balázs százados és Gajó Péter törzszászlós részére; **elismerő oklevelet** adományozott Tóth Tamás Bence törzsrőrmesternek.

FOLYTATÓDÓ ÓCSAI KÁRMENTESÍTÉS

A Honvédelmi Minisztérium Védelemgazdasági Hivatala a KEHOP-3.3.1 kódszámú, „Szenyvezett területek kármentesítése” című felhívás keretében benyújtott, KEHOP-3.3.1-16-2016-00001 azonosítószámú, „Az MH ócsai üzemanyagraktár területén feltárt szénhidrogén szennyezettség kármentesítése” című pályázattal mintegy 160 millió forint vissza nem térítendő európai uniós támogatást nyert el; a kármentesítés 2020-ra fejeződik be.

Az 1930-as évektől egészen 1997-ig működött Ócsa külterületén a Magyar Honvédség gépjárműveinek kiszolgálását biztosító üzemanyagraktár. Az ott végzett kármentesítés első szakasza még az új Széchenyi-terv környezet és

energia-operatív program keretében 2012–2015 között valósult meg. Ekkor a régóta használaton kívüli üzemanyagbázis területén talált valamennyi felszíni és felszín alatti üzemanyagtartályt, illetve csővezetékét felszámolták, az épületeket elbontották. Kiepültek a kármentesítés létesítményei és megkezdődött a terület kármentesítése.

A projekt során az első szakaszban kiépített kármentesítési létesítményeket kiegészítették, folyamatos üzemeltetésük biztosítja a külső területek talajának, illetve talajvizének hatékonyabb megtisztítását.

A szennyezett területek szabályozott keretek között történő helyreállítása, az emberi egészség-

re és a környezetre gyakorolt kockázatok csökkentése nemzetgazdasági kérdés, társadalmi haszna pedig nemcsak a gazdasági életben, hanem más ágazatokban is jelentkezik. Az ócsai üzemanyagbázison megvalósuló környezeti kármentesítés erősíti a Magyar Honvédség környezettudatos területhasználátát és a szervezet pozitív társadalmi megítélését is. A projekt végrehajtásával összesen hét hektárral csökken a Magyar Honvédség és az ország kármentesítendő területének nagysága. Ezáltal, a környezeti és energiahatékonysági operatív program környezetvédelmi célkitűzéseinek megvalósulásával egyidejűleg, megfelel az Európai Unió környezeti kármentesítésről szóló irányelvének is.

A HONVÉDELMI SZÖVETSÉG FELHÍVÁSA

A SZENT ISTVÁN csatahajó elsüllyesztése és az első világháború befejezésének 100. évfordulója alkalmából körutazás indul Trieszt, Pola és Fiume városok, illetve haditengerészeti emlékeink felkeresése céljával,

szakértői kísérettel, 2018. szeptember 23–28. között Budapestről. Részletes tájékoztatásért az érdeklődők a presidium@tkoe.hu vagy a 06-1-33-77-683-as telefonszámon fordulhatnak a szervező Honvédelmi Szövetséghez.

IN MEMORIAM

Az elhunytak névjegyzéke a 2018. július 23. és augusztus 24. közötti időszakban beérkezett adatok alapján:

Kalicz Tibor ny. ezredes, a Magyar Honvédség halottja (71), Kaufmann János ny. ezredes, a Magyar Honvédség halottja (88), Sárközi István ny. ezredes, a Magyar Honvédség halottja (77), László Lajos ny. ezredes (83), dr. Bolyki László ny. ezredes (66), Horinka Ferenc ny. ezredes (89), Leipniker Artúr ny. ezredes (87), Gázser József ny. alezredes (78), Kiss Antal ny. alezredes (85), Németh Imre ny. alezredes (91), Takács Gyula ny. alezredes (79), Makk László ny. alezredes (85), Moór András ny. alezredes (88), Győri Károly ny. alezredes (79), Bredák János ny. alezredes (87), Bukta Lajos ny. alezredes (72), dr. Osváth Zoltán ny. alezredes (67), Keményfi Géza ny. alezredes (88), Mór Károly ny. alezredes (84), Pettkó Gábor ny. alezredes (73), Stréhle Gusztáv ny. alezredes (86), Budán Zoltán ny. alezredes (65), Csomó-Kovács János ny. alezredes (86), Fitos József ny. alezredes (87), G. Szabó Antal ny. alezredes (83), Gyüre János ny. alez-

redes (90), Kú János ny. alezredes (86), Ésik András ny. őrnagy (86), Kígyós István ny. őrnagy (90), Molnár Zoltán Gyula ny. őrnagy (62), Perák György János ny. őrnagy (46), Pethő József ny. őrnagy (74), Kállai Gyula ny. őrnagy (66), Jaksa József ny. őrnagy (84), Korenchy Pál ny. őrnagy (71), Maglóczki Mihály ny. őrnagy (88), Tóth Kálmán ny. őrnagy (89), Kubasi János ny. százados (78), Bernáth Kálmán ny. százados (57), Szilágyi Mihály ny. százados (70), Flaskay János ny. százados (87), Boytár András ny. törzsszászlós (76), Czibolya Árpád ny. törzsszászlós (71), Bodnár István ny. törzsszászlós (84), Jánoska Éva ny. zászlós (75), Bognár Mihály ny. zászlós (83), Szalontai József ny. zászlós (60), Hollósi Éva ny. zászlós (72), Luterán Andrásné ny. közalkalmazott (88), Szoboszlai Barnáné ny. közalkalmazott (80), Czinege Józsefné ny. közalkalmazott (80), Bognár Jánosné ny. közalkalmazott (76), Bodogán Mihályné ny. közalkalmazott (80), Kiss Lászlóné ny. közalkalmazott (92), Papp Lajos Géza ny. közalkalmazott (84), Tóth Lajos ny. közalkalmazott (78).

EMLÉKÜKET KEGYELETTLEL MEGŐRIZZÜK.

ÉVES A MAGYAR HONVÉDSÉG

programsorozat

Állandó események

„170 éves a Magyar Honvédség” vándorkiállítás

Magyarországi helyszínek:

2018. szeptember 17–30.: Dunaújváros, Dunaújvárosi Egyetem

2018. október 1–12.: Győr, Megyeháza

Külföldi helyszínek:

2018. szeptember 8–9.: Brüsszel, Boulevard Léopold III.

2018. október 1–14.: Riga, Lett Hadtörténeti Múzeum

„100 éves a magyar katonai ejtőernyőzés” vándorkiállítás

Magyarországi helyszínek:

2018. augusztus 14. – szeptember 23.: Szolnok, RepTár Repülőmúzeum

2018. szeptember 24. – október 17.: Kecskemét, MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis

Regionális katonazenekari fesztivál

Helyszín: Budapest, Szentendre, Lázár cár tér

Időpont: 2018. szeptember 15. 16.00 óra

Térzene Szentendrén

Helyszín: Lázár cár tér, Fő tér, Dumtsa utca, Postás strand

Időpont: 2018. szeptember 15. 15.30 óra
Közreműködnek a szentendrei, a veszprémi, a tatai és a kaposvári helyőrségi zenekarok

Térzene Budapesten

Helyszín: a Szent István-bazilika előtti tér

Időpont: 2018. szeptember 16. 11.15 óra
Közreműködik a Budapesti Helyőrségi Zenekar

Szeptember

2018. szeptember 4–14.

Alkotótábor: Állíts emléket és tisztelegj a Magyar Honvédség 170 éve előtt!

Helyszín: MH Rekreációs, Kiképzési és Konferencia Központban (8172 Balatonakaratya, Tompa Mihály utca 1.)

A katonai képzőművészeti alkotótáborban hivatásos és szerződéses katonák,

honvédségi dolgozók, illetve nyugállományúak vehetnek részt, akik amatőrként művelnek bármilyen képzőművészeti ágat. Az elkészült munkákból 2019-ben kiállítás nyílik a Stefánia Galériában.

2018. szeptember 23., 11.00 óra

NATO-futás – Budapesti Futófesztivál

Rajt: Budapest, Vérmező

Cél: Budapest, Kapisztrán tér

10 kilométeres egyéni, illetve váltófutás, 4 kilométeres várfutás, illetve történelmi váltófutás a Budapesti Atlétikai Szövetség, a Honvéd Sportegyesületek Országos Szövetsége, valamint a Magyar Honvédség közreműködésével, a NATO Public Diplomacy Division támogatásával.

2018. szeptember 25., 14.00 óra

Az „Ott lobog a trikolor, éljen a honvéd!” című rajzpályázat eredményhirdetése

Helyszín: Budapest, Stefánia Palota (1143 Budapest, Stefánia út 34.)

A Honvédelmi Minisztérium által a 170 éves Magyar Honvédség tiszteletére kiírt rajzpályázatra beérkezett munkákat a szakmai zsűri kiértékelte. Ünneplés eredményhirdetés és a legjobb rajzokból összeállított kiállítás megnyitása a Stefánia Palotában.

2018. szeptember 27.

A szárazföldi haderőnem napja

Helyszín: Pákozd, Katonai Emlékpark Nemzeti Emlékhely

A IX. honvédfesztivál keretében a MH Összhaderőnemi Parancsnokság rendezvénye a szárazföldi haderőnem tiszteletére.

2018. szeptember 29.

A pákozdi csata 170. évfordulója

Helyszín: Pákozd, Katonai Emlékpark Nemzeti Emlékhely

Megemlékezésre kerül sor dr. Gyuricza Béla vezérezredes emléktáblájánál, valamint koszorúzási ünnepségre a pákozdi csata emlékművénél. Ezen a napon délután

az Esztrád Színház Koltay Gábor rendezésében zenés, táncos színdarabot mutat be a pákozdi csata és a 170 éves Magyar Honvédség hőseinek dicsőségére.

Október

2018. október 2–6.

Az Európai Ejtőernyős Unió éves kongresszusa

A tizenegy tagországot tömörítő Európai Ejtőernyős Unió (UEP) éves kongresszusának idén Magyarország ad otthont.

2018. október 6.

Szentmise a vértanúkért

Helyszín: Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Szent László-kápolna (1083 Budapest, Ludovika tér 2.)

1849. október 6-án Pesten kivégezték Batthyány Lajost, az első felelős magyar kormány miniszterelnökét, valamint Aradon a szabadságharc tizenkét tábornokát és egy főtisztjét. A megtorlásnak számos további áldozata volt, százak kerültek börtönbe vagy kényszerültek emigrációba. A Honvédelmi Minisztérium Táborigyelmeztető Szolgálatának Katolikus Táborigyelmeztető Püspöksége az áldozatok emlékére szentmisét mutat be.

2018. október 9.

Vitéz Bertalan Árpád mellszobrának felavatása, az Ejtőernyősök Emlékfalának megkoszorúzása

Helyszín: Szolnok, MH 86. Szolnok Helikopterbázis (5008 Szolnok, Kilián út 1.)

Vitéz Bertalan Árpád posztumusz alezredes (1898–1941) az első világháborúban kitüntette magát hősiességével. A második világháború előtt nevéhez fűződött a Magyar Honvédség elit ejtőernyős egységének megszervezése, amelynek kiképző parancsnokaként szolgált. 1941-ben, több ejtőernyős bajtársával együtt bevetés közben vesztette életét. Emlékére Szolnokon mellszobrot állítanak, illetve felavatják a felújított Ejtőernyősök Emlékfalát.

Bővebb információkért látogassanak el a www.170.honvedseg.hu oldalra.

Zrínyi Kiadó

HM Zrínyi Nonprofit Kft.

1087 Budapest
Kerepesi út 29/B

Nyitvatartás:

hétfő – péntek: 9.00 – 15.00

Telefon: 06 1 459-5373

E-mail:

gyoredina@armedia.hu

cinti@armedia.hu

13 800 FT HELYETT

10 350 Ft

MEGJELENT!

WEBSHOP: HMZRINYI.HU

HM ZRÍNYI
TÉRKÉPÉSZETI ÉS KOMMUNIKÁCIÓS
SZOLGÁLTATÓ KÖZHASZNÚ NONPROFIT KFT.

ZRÍNYI KIADÓ

HONVEDELEM.HU

A KATONAI HÍRPORTÁL

*Látogasson el
hozzánk!*

**FOTÓK, VIDEÓK,
HAZAI ÉS KÜLFÖLDI HÍREK, SPORT,
INTERJÚK ÉS MÉG
RENGETEG ÉRDEKESSÉG!**

